

Bij het eeuwfeest der Koninklijke Militaire Academie.

DOOR

J. W. VAN OORSCHOT.

Reserve-Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.

Op 18, 19, 20 en 21 October 1928 is er feest te Breda.

Feestvieren komt daar wel méér voor en de Bredanaren kunnen het goed, maar ditmaal komt er iets zéér bijzonders, want het feest geldt thans de beroemde honderdjarige, die de stad binnen hare poorten huisvest en zonder wier aanwezigheid Breda niet Breda zou zijn.

Op de genoemde dagen zal men met vreugde gedenken het feit, dat binnen het kasteel van Breda gedurende eene eeuw is gevestigd geweest de Koninklijke Militaire Academie, de beroemde inrichting van onderwijs, waar in al die jaren duizenden officieren zijn opgeleid en waar ten bate van het kleine Land met zijn uitgestrekte Koloniën werd gevormd een korps officieren, dat qua kennis en karakter altijd aan alle rijken ten voorbeeld kon worden gesteld.

De erkenning van dit feit alleen zou reeds voldoende aanleiding zijn om aan het eind van de eerste eeuw van het bestaan der K.M.A. een geweldig Bredaasch feest op touw te zetten en om tevens te vergeten de eenigszins hinderlijke omstandigheid, dat „Kilacadmon” in het tegenwoordige tijdsgewricht den invloed ondervindt van de evolutie en reorganisatie, welke zich aan de weermacht voltrekt en waardoor de beroemde onderwijsinrichting een tijdperk van depressie beleeft.

De feestgangers, die in groote drommen naar de oude academie optrekken, zullen zich echter niet te veel rekenschap geven van de tijdelijk heerschende malaise. Tot hen spreekt in hoofdzaak datgene, hetwelk zoo bij uitstek geschikt is om het hart te verwarmen en dat dien koesterenden invloed met het klimmen der jaren in steeds stijgende mate doet gevoelen — zij gaan genieten van de zalige herinnering aan vervlogen tijden.

Voor hen zal hoofdzaak zijn het „weezien”, dat men gewend is elkander in het leven zoo vaak toe te wenschen en dat door de omstandigheden maar al te veel op wreede wijze wordt verhinderd. Nu zal het echter gebeuren!

Men zal ze weerzien, de oude plekjes, waaraan voor allen lief en leed is verbonden. Men zal weer gaan over de brug en onder de buitenpoort naar het oude hoofdgebouw, boven welks toegang de zoo vaak gelezen naam HENRICUS prijkt en men zal weer staan op het tochtige binnenplein met zijn colonade en monumentale pompen.

Dan zullen de reunisten weer betreden de eetzaal en opsnuiven die eigenaardige atmosfeer, die niet te beschrijven is, maar die in die eetzaal nu eenmaal hangt en nergens anders op de geheele wereld wordt waargenomen.

1856

1829

1928

1890

Dan zal weer helder voor den geest staan het eerste souper in dat lokaal „genoten”, dat avondmaal, hetwelk met zoo gemengde gevoelens werd genuttigd en gedurende hetwelk de „baar” de laatste maal voor langen tijd oogen vol sympathie op zich gericht zag. Want als de vriendelijke familieleden, die den jongen cadet hadden weggebracht en bij de „voeding der dieren” mochten tegenwoordig zijn, waren vertrokken, dan viel hij in handen van de onbarmhartige „oudjes”, die zich als om strijd beijverden, om hem de noodige militaire beschaving bij te brengen, waardoor hem echter het leven vaak verre van aangenaam werd gemaakt.

Hoe vreeselijk klein gevoelde die verschoppeling in het mouwvest zich den eersten tijd, terwijl hij toch kort te voren in den familiekring thuis, de groote man was geweest, die met succes had afgelegd het zwaar vergelijkend examen en had rondgelopen met het zalig gevoel, dat hij was „geslaagd voor Breda”!

En de reunist zal verder gaan door het geheele oude gebouw — over de corridors, waar hij zijn kastje had en waar hij al rookende menig Zondagmiddagje kamerarrest heeft opgelopen; hij zal een kijkje nemen in de verschillende leerzalen, ongezellige kale lokalen, waar hem de wetenschap werd bijgebracht en waar hij zich alleen dan amuseerde als hij er niet mocht zijn. Hij zal de amusementszaal betreden, de oude bekende portretten weer bekijken, nog eens gaan zitten op het plekje, waar hij met zijn clubje altijd zat en hij zal nog even huiveren bij de gedachte aan de examens, als hij op een of andere vraag zat te „rijden”. Ook zal hij een bezoek brengen aan de slaapzalen en de „hokken” waar hij in zijn tijd heeft gelegen en waaraan voor velen herinneringen van jongensachtige en uitbundig genoten pret zijn verbonden.

Natuurlijk staat ook op het programma: „een walletje pakken”, hetwelk hem in staat stelde een blik te werpen op het „Valkie” en de stad Breda, waarvan hij door de gracht was gescheiden en even zal hij ontroeren als hij de tonen hoort van het carillon op den grijzen toren van de cathedraal, die hoog boven de „ziekenstal” ten Hemel rijst.

De reunist zal nog veel meer willen zien — de stallen, het Spanjaardsgat, de batterij, de gymnastiek- en schermzalen, het museum, de receptiezaal, den balkan — ja sommigen zullen hun burgerpak er aan wagen om nog eens een tocht te ondernemen in de onderaardsche gangen.

Dat weerzien zal hem doen ondervinden de melancholieke beking, welke de jeugdherinneringen te weeg brengen, maar het grootste genot zal hem verschaffen het weerzien van de levende verbindingen met het verleden — de oude makkers!

Dat is de groote glorie van dit feest, het nog eenmaal te zamen zijn met de zoo veranderde en toch in vele opzichten zoo gelijk gebleven tijdgenooten.

Dan worden er echte handdrukken gewisseld, op een wijze zooals dat slechts onder die omstandigheden kan geschieden, dan wordt er harte-lijk verwelkomd, gelachen, gespot, gegekscheerd, dan worden de oudste

en stijfste types weer jong en los en als met een tooverslag komen de oude bijnamen weer in de gedachte, ook als men zich de ware namen zoo opeens niet kan herinneren. Hoort ze elkander toeroepen: Cycloop, Dikke, Dij, Flesch, Graf, Gij, Haak, Hinder, Joris, Kraai, Kuul, Pik, Piot, Radjah, Rescue, Schijn, Twist, Veulen, Wezel, Zult, Zunder enz. enz.

Helaas zullen er velen op het appel ontbreken en met weemoed zullen de aanwezigen hen gedenken, die aan de gelederen ontvielen en die zoo noode worden gemist — doch in het onvermijdelijke moet men zich schikken.

Natuurlijk gaan de vrienden samen eten en de aanwezigen kunnen er op rekenen menige hartelijke en geestige speech te zullen aanhooren.

Ook zullen ze in groepen de stad ingaan — zij mogen nu immers allemaal uit — en daar is ook nog heel wat te genieten. Het Kasteel en andere pleinen van Breda en de nauwe straten van het vriendelijke Zuid-Nederlandsche stadje, ook zij wekken herinneringen van allerlei aard op.

Met weemoed zullen velen een blik werpen naar het lokaal, waar weleer de reeds lang opgeheven cadetten-sociëteit was gevestigd en waar aller vriend „Janus” troonde — Janus, die vaders en zoons als cadet op de soos had bediend. Aan de overzijde van de Markt echter gaat ieder weer rookgerei koopen in het gastvrije etablissement van de cadettenvriendin bij uitnemendheid.

Al is de stad, vooral in den laatsten tijd, geweldig uitgebreid, het oude gedeelte is er nog onveranderd en de mentaliteit van de gemoedelijke bevolking, die zoo van harte met haar cadetten meeleeft is nog steeds dezelfde.

Het groote glanspunt van het verblijf der oudere geslachten te Breda bestaat nog slechts bij overlevering. Na 1895 is het zoo beroemde cadettenkamp helaas niet meer betrokken. Wie dat kamp niet heeft medegemaakt, kan niet beseffen hoe genoeglijk het verblijf op de Teteringsche heide inderdaad was.

Wie daar ooit verbleef, denkt steeds met de aangenaamste herinnering aan den cadettentijd terug en de heerlijke momenten, als allen zich in den prachtigen zomeravond schaarden om den Vlaggestok en aanhieven het oeroude „Bonsoir mes Amis”, vergeet niemand.

Al zal het oude lied ook ditmaal herhaaldelijk weerklinken, de vlaggestok en het kamp en zoovele andere geliefde bekende menschen en dingen zijn verdwenen.

Wellicht zal evenals bij het 75-jarig feest een bedevaart naar het kamp op het programma prijken.

De Tijd verricht wonderen, hij verfraait, verdoezelt, verzacht, maarhij vernietigt ook veel.

Doch er is iets, dat in die eeuw op die oude K.M.A. is gesmeed, waarop de Tijd met zijn scherpe tanden geen vat heeft.

Daar is honderd jaar geleden het begin gemaakt van eene traditie, die gegroeid is en krachtiger is geworden naarmate de Academie ouder werd en zij drukte haar stempel op allen, die hun intrede in de weermacht deden. De traditie van Breda heeft in het Nederlandsche officierskorps vastgemetseld onwrikbare trouw, een hooge opvatting van plicht en ware kameraadschap.

Wanneer het cadettenlied weerklinkt met zijn:

„Komt Wapenbroeders, Neerland's Zonen,
Door 't zelfde levensdoel verwant.....”

dan zijn dat geen ijdele woorden, ieder cadet en oud-cadet beseft de volle waarde daarvan en heeft ook altijd getoond dat te beseffen.

Honderd jaar heeft de Koninklijke Militaire Academie bestaan en getrouwelijk haar plicht vervuld.

Met groote liefde zullen de reunisten op haar eeuwfeest doen blijken van hunne verknochtheid aan de plaats, waar eenmaal werd gelegd die wonderlijke band, die de makkers in Nederland, Nederlandsch Oost-Indië en Nederlandsch West-Indië zoo innig verbonden houdt, dat zij elkaar, bij het weerzien na tientallen jaren scheiding, als ware broeders de hand drukken.

Als zoovele van zulke mannen getuigenis afleggen van liefde en eerbied voor eene instelling, is daarmede het bewijs geleverd voor hare hooge waarde voor de gemeenschap en het land. Die waarde is niet in getallen uit te drukken, maar zij is zoo groot, dat men onnoemelijk schade lijdt door haar te verliezen.

De K.M.A. kan dan ook niet verloren gaan en over honderd jaar zullen andermaal Neerland's Zonen haar eeuwfeest vieren in de oude stad Breda, die altijd jong blijft.

Een nieuw Fransch Infanterie-Reglement. 1)

DOOR

Jhr. J. TH. ALTING VON GEUSAU,

Majoor van den Generalen Staf.

Het „Règlement provisoire de manoeuvre d'Infanterie du 1er février 1920. Première partie. (Volume mis à jour le 15 février 1925)'' is onlangs vervangen door „Règlement de l'Infanterie. Première partie. Instruction technique. 1928''.

Het loont alleszins de moeite dit nieuwe voorschrift, in vergelijking met het vorige, aan eene studie te onderwerpen.

De Franschen hebben de zeer goede gewoonte in hun voorschriften een „rapport au ministre'' thans genaamd „Avant-propos'' te doen voorafgaan en daarin uiteen te zetten de hoofdbeginselen waarop het boekje berust. Daardoor zijn de lezers reeds dadelijk eenigermate georiënteerd. Zouden wij deze gewoonte niet kunnen gaan navolgen?

Niettegenstaande in het voorwoord van het reglement van 1920 reeds bij voorbaat gewaarschuwd werd tegen eene herziening van dat reglement, heeft zulks thans toch plaats gehad. Daarvoor moeten dus wel klemmende redenen zijn, die wij dan ook in het nieuwe voorwoord zeer duidelijk vermeld vinden. Het zijn:

1e. Het verschijnen van de „Instruction provisoire sur l'emploi tactique des Grandes Unités. 1924. (onze Gevechtshandleiding).

2e. De reorganisatie van het leger, die een eerste-oefentijd van een jaar medebracht en een aanzienlijke vermindering van het aantal in vreedstijd bestaande eenheden, waaruit volgt een belangrijke vermeerdering van het aantal bij mobilisatie op te richten eenheden.

3e. De invoering van den F.M.24 (geweer mitrailleur 1924), die tot den schootsafstand van 1200 M. veel overeenkomst heeft met den zwaren mitrailleur.

Toen de wijziging om bovenstaande redenen toch noodig was, heeft men daarvan gebruik gemaakt om andere kleinere zaken, die blijkens de oefeningservaringen wijziging behoeften, te herzien en vooral ook om de nomenclatuur in het infanterie-reglement geheel in overeenstemming te brengen met de Gevechtshandleiding. Daar in 1920 nog geen Gevechtshandleiding bestond moest toenmaals in het infanterie-reglement plaats gegeven worden aan tactische beschouwingen betreffende het gevecht, die daarin feitelijk niet, daarentegen in de Gevechtshandleiding wèl thuis behoorden.

Na het verschijnen van die Gevechtshandleiding kwamen deze bepalingen dus dubbel en niet steeds gelijkkluidend voor, (Tout comme

1) Men zie ook het artikel in *La France Militaire* van 7 Augustus 1928.

chez nous!) vandaar dat zij uit het nieuwe infanterie-reglement gebannen zijn.

In Frankrijk zullen in de toekomst alle reglementen der wapens drie-deelig zijn n.l.:

- I. Instruction technique. Wapenopleiding.
- II. Combat. Het Gevecht.
- III. Service en campagne. Leven te Velde.

In dit IIIe gedeelte wenscht men alles te behandelen wat betreft het leven van den infanterist te velde, o.m. ook den veiligheidsdienst hetgeen den Schr. van het hiervoren genoemde artikel in „La France Militaire” de o.i. juiste ontboezeming ontlokt, dat de veiligheidsdienst meer thuis behoort bij het gevecht en dus in den velddienst behoort te verdwijnen. Zulks is voor den marschveiligheidsdienst zonder eenigen twijfel juist evenals voor den voorpostendienst in een stelling, terwijl ook bij een werkelijk ernstig bedreigde legering de voorpostendienst toch zeker die voor een stelling nabijkomt. Onderbrenging van de bepalingen betreffende den veiligheidsdienst bij het hoofdstuk „gevecht” zou o.i. aan de eenheid van opvatting in hooge mate ten goede komen.

Terecht wordt verder in het voorwoord betoogd, dat met den korten oefentijd en de groote hoeveelheid reserve-personeel alles zoo eenvoudig mogelijk moet zijn. Zulks is natuurlijk treffend juist en geldt n.o.m. in de eerste plaats voor de reglementen zelve. En daaraan voldoet het Fransche reglement in hooge mate. Het is duidelijk, overzichtelijk en positief. Zulks kan van al onze voorschriften helaas niet gezegd worden. Het is veelal moeilijk te verwerken kost, waarin met name het reservekader niet of met de grootste moeite den weg kan vinden.

De korte oefentijd heeft thans ook het Fransche legerbestuur gedwongen reeds bij de inlijving tot specialiseering over te gaan en zoo worden *dan* ook reeds de menschen voor de zware infanterie-wapenen aangewezen, zoo spoedig mogelijk gevolgd door die voor den inlichtings- en verbindingsdienst.

In het vorige reglement waren geen gevechtsvormen voor de groep voorgeschreven. Gelet op het groote aantal reserve-groepsCn is men thans daarvan teruggekomen en heeft men de meest gangbare vormen behandeld.

Het voorwoord geeft verder nog aan, dat de kracht van het infanterievuur na den oorlog weer zeer belangrijk is toegenomen, door de invoering van de F.M.24, de vergrooting van de dracht der zware mitrailleurs en de vermeerdering van het aantal en de trefzekerheid der infanterie-mortieren ¹⁾. Daarom, aldus het reglement, is de tactiek der

¹⁾ Het Fransche regiment beschikt thans over een „Compagnie d'engins d'accompagnement” bestaande uit een sectie van 3 kanonnen van 3,7 en een sectie van drie groepen ieder van 2 infie-mortieren, alzoo totaal 3 kanonnen van 3,7 en 6 infie-mortieren. Het bataljon heeft alleen zware mitrailleurs. (Zie ook Gegevens vreemde legers, *Militaire Spectator*, Septembaraflevering 1928).

kleine eenheden om dusdanig op te rukken, dat die *volle* vuurkracht in werking kan worden gebracht en niet om allerlei manoeuvres uitvoeren, waardoor een enkel vuurwapen bijvoorbeeld op 's vijands flank wordt gebracht. In verband daarmee is de samenstelling van de groep principieel gewijzigd. Wij geven hieronder de groep van 1920 en van 1928 ter vergelijking.

Groep 1920.

Samenstelling.		Bewapening.
Sergeant Groeps C.		geweer
Équipe geweer- mitrailleur	1 korporaal, Equipe C.	karabijn
	1 schutter	F.M. en pistool
	1 lader	pistool
	3 munitie-aanvullers	karabijn
1 korporaal, Equipe C.		geweer
1 handgranaat-werper (10 handgranaten)		karabijn en pistool
Geweer- équipe	1 V.B.-schutter	geweer en schiet- beker
	3 infanteristen (elk 3 handgranaten)	geweer
Totaal 1 C. en 12 man.		

Groep 1928.

Samenstelling.		Bewapening.
Sergeant Groeps C.		geweer
Korporaal toegevoegd		geweer
1 schutter		F.M. en pistool
1 lader		pistool
3 munitie-aanvullers		karabijn
1 infanterist 1e klasse		geweer
3 infanteristen		geweer
1 V.B.-schutter		geweer en schiet- beker
Totaal 1 C. en 11 man.		

Geheel in overeenstemming met deze organisatie bepaalt het voorschrift, dat de taak van den Gr.C. is om de groep *in haar geheel* in de vuurstelling te brengen en niet om met onderdeelen van zijn groep te gaan manoeuvreeren. In verband daarmee is dan ook de indeeling in „équipes” vervallen. De taak van den Gr.C. is dus meer in overeenstemming met zijn vermoedelijk intellect gebracht. Die taak is zeer eenvoudig geworden. Wel treffen wij bij de bewegingen later weer halfgroepen aan, doch dit is uitsluitend gedaan om de groep bij gedeelten te verplaatsen en niet om ingewikkelde manoeuvres uittevoeren.

Wellicht in verband met den eenvoud van de taak van den Gr.C. moeten wij ook beoordeelen de bepaling, dat een onmiddellijke tegenaanval slechts geschieden mag door de sectie en de compagnie en dus niet door de groep. Ook daar te lande dus, acht men het oogenblik gekomen om aan de anarchie van den tegenaanval, die iedere verdediging in de diepte in de waagschaal stelde, paal en perk te stellen. Wij geven de voorkeur aan onze bepalingen, waardoor die tegenaanvallen op eigen gezag, nog veel meer beperkt zijn.

Zeer merkwaardig is nog de bepaling, dat de taak van reserves bij den aanval niet is om bij inbraak in de vijandelijke h.w.s. de binnendringende eenheden te volgen, maar wel om de gemaakte bres te vergrooten, door vuur te brengen op de beide naastgelegen frontdeelen, die stand hebben gehouden. De uitwerking van deze gedachte zullen wij echter pas in het „Deuxième partie. Le Combat” aantreffen.

De kleinere wijzigingen, die voorts zijn aangebracht, dienen:

- 1e. om te waarschuwen tegen de overdreven manoeuvreer-tactiek van de groepen, waardoor de rol van den S.C. in het gedrang was gekomen;
- 2e. het voorkomen van overdreven manoeuvreeren binnen het kader van de groep (zie boven);
- 3e. op te komen tegen het nog steeds overdreven gebruik van een verspreide groep ten koste van de minder kwetsbare en meer handelbare colonne met éénen.

Op grond van al het bovenstaande wordt dan gezegd, dat de sectie de kleinste eenheid is, die manoeuvreert, hoewel ook nog zeer eenvoudig.

Komen wij thans tot de eigenlijke bepalingen van het reglement.

Titre I begint met zeer uitvoerige staten betreffende de organisatie van het regiment en de samenstellende onderdeelen, waarvoor wij verwijzen naar het reglement zelve en naar de in dit tijdschrift voorkomende „Gegevens vreemde legers *September 1928*”. Wel treft ons steeds de buitengewone soberheid van onze organisatie in vergelijking met die van vreemde legers. Zoo beschikt de Fransche R.C. (die kolonel is) over twee luitenant-kolonels in zijn staf en heeft de B.C. een kapitein-adjutant.

Vermelden wij verder nog, dat de R.C. beschikt over een cavaleriepeloton van 1 C. en 25 ruiters.

Ten slotte brengen wij, tot recht begrip van het volgende, in herinnering, dat het bataljon georganiseerd is als thans bij ons (de Fransche mitr. comp. à 4 sectiën echter van 2 groepen van 2 mitrs = 16 zw. mitr.), de compagnie eveneens, doch dat de sectie bestaat uit *drie* groepen.

In dezen Titre I worden ook verschillende definities gegeven, die in het vorige reglement ontbraken. Wij lezen daarin dat verstaan wordt onder:

Kleine afstanden 0—400 M.

Middelbare afstanden 400—1200 M.

Groote afstanden 1200—2400 M.

Zeer groote afstanden 2400 M.—uiterste schootsafstand.

Een nieuw begrip, dat wij aantreffen is de „*Base de feux*”, waaronder verstaan wordt: de gezamenlijke infanterie-wapenen, bestemd om het verlaten van een uitgangstelling of het hervatten van een aanval te beveiligen, om het voorwaarts brengen van het aanvallend vuur-echelon (d.z. de vóór-sectiën) te dekken en eventueel om bij tegenslag de troepen weer op te nemen.

In de verdediging spreekt men van:

Secteur voor Divisievak.

Sous-secteur voor Regimentsvak.

Quartier voor Bataljonsvak.

Sous-quartier voor Compagniesvak.

Titre II behandelt den gang van de opleiding en vangt aan met het aangeven van het doel van de eigenlijke opleiding.

Hoewel niet nieuw en woordelijk hetzelfde in het oude reglement voorkomende, kunnen wij toch niet de verleiding weerstaan om even den volgenden zin over te nemen:

„Par-dessus tout, une *discipline* ferme et une solide *éducation morale* „sont les bases sur lesquelles doit s'appuyer l'instruction. Plus une „troupe est disciplinée et plus ses cadres sont instruits, moins elle „devra faire de sacrifices pour triompher.

„Un surcroît de discipline et d'instruction se traduit toujours, à la „guerre, par une économie de sang versé.”

O, gulden woorden!

De opleiding, die *alle* soldaten moeten ontvangen is de volgende:

1. het gebruik van het geweer (karabijn) en de handgranaat;
2. eenige vaardigheid in het gebruik van den lichten en zwaren mitrailleur en van het automatisch pistool;
3. gesloten exerceeren in de groep en de sectie;
4. marschoefeningen;
5. het gebruik van gasmaskers en pioniergereedschap;
6. verplichtingen van den soldaat in het gevecht.

Voorts ontvangen zij theoretisch onderwijs in de bestaande voorschriften betreffende discipline en militaire rechtspraak en in de verplichtingen van den groot-verlofganger.

Specialisten en geëmployeerden ontvangen voorts nog hun speciale opleiding.

Het eerste stadium van de opleiding duurt vier maanden. Het is ten strengste verboden een man, onder welk voorwendsel ook, aan de oefeningen in dit stadium te onttrekken. Na deze vier maanden is de man zoover, dat hij in een bestaande eenheid mede kan uitrukken. In dit stadium worden de hierboven genoemde zes punten onderwezen, waarbij een marschprestatie van 24 K.M. met volledige bepakking moet bereikt worden. De marschtraining geschiedt door de oefenings-terreinen steeds verder weg te kiezen, terwijl iedere veertien dagen marschen plaats hebben met de compagnie en later met het bataljon, met langzaam toenemende bepakking.

In de derde maand beginnen de nacht-oefeningen; er wordt eens in de veertien dagen 's nachts geoefend.

Zoo mogelijk wordt voor het einde van dit stadium een oefening van 24 à 36 uren gehouden waarbij de jonge soldaten tegenover een werkelijke tegenpartij alle handelingen verrichten, zooals ingraven, dekken, verplaatsen, uitkijken, schieten, eten, bij toerbeurt slapen enz.

Aan het einde van de oefening wordt de troep werkelijk bij wijze van oefening afgelost. Daarna brengt de aflossing het terrein weer in orde. Deze oefening zou wellicht navolging kunnen vinden!

In het tweede stadium, dat twee maanden duurt, moet de opleiding zoodanig zijn, dat na afloop de compagnie inderdaad als compagnie te gebruiken is.

Nadat in het einde van de eerste periode ieder man voor zijn speciale functie is aangewezen, wordt hij ter zake in de tweede periode verder geoefend.

Voorts is de tweede periode vooral bestemd voor gevechtsoefeningen in sectie-verband en verder met compagnie en bataljon, voor oefeningen in den velddienst en inrichten van het terrein.

Ten slotte worden dan de specialisten opgeleid.

De opleiding tot korporaal vangt zoo spoedig mogelijk aan en duurt vijf maanden. Zij geschiedt regiments-gewijze onder bevel van een kapitein.

In Titre IV wordt de eigenlijke opleiding behandeld. Alle mannen moeten met den lichten (geweer) en zwaren mitrailleur zoodanig over weg kunnen, dat nooit een dergelijk wapen ongebruikt blijft op het gevechtveld. De soldaten bestemd voor de andere zware infanterie-wapenen worden zoowel voor de 3.7 als voor den infanterie-mortier opgeleid. Voor de technische opleiding wordt verwezen naar „Instruction sur les engins d'accompagnement”.

Alle mannen worden opgeleid in geweervechten. Wat het pionier-

gereedschap aangaat moet de opleiding er toe leiden, dat iedere troep in staat zij, zich in één nacht volledig in te graven.

Alles wat de lichamelijke opleiding betreft is uit het reglement vervallen en naar een afzonderlijk voorschrift overgebracht. (Règlement générale d'éducation physique.)

Hetzelfde geldt voor de eigenlijke technische opleiding bij de mitrailleurs, die thans voorkomt in „Instruction pour les unités de mitrailleuses d'infanterie. Ire partie”; voor wat betreft de zware mitrailleurs en in „Instruction sur la pratique du tir. Ite partie” voor de lichte (geweer) mitrailleurs.

Voor de pistoolschutters verwijst het reglement naar „Instruction sur la pratique du tir IIIe partie” en voor de handgranaatwerpers en geweergranaatschutters respectievelijk naar „Règlement général d'éducation physique” en „Instruction sur la pratique du tir. IVe partie”.

Titre V behandelt de groep.

De groep treedt aan in colonne met eenen en bij uitzondering op één gelid (vroeger ook op twee gelederen). Alleen bij gesloten oefeningen bevindt de groep zich soms in colonne met tweeën.

Op het gevechtsveld is de groep in:

colonne met éénen,
formatie met halfgroepen,
linievorm.

In de formatie met halfgroepen zijn allerlei vormen mogelijk, waarvan het voorschrift er als voorbeeld eenige geeft.

De frontbreedte van de groep is hoogstens 50 M., evenals de diepte.

De lichte mitrailleur is de kern van de groep.

Dit blijkt duidelijk uit het commando om de groep in stelling te brengen, hetwelk luidt: „Face à (tel point), en batterie.” waarbij alles zich om den mitrailleur groepeerst.

De groep komt in linie om dekking te zoeken achter een langgerekte dekking, om geweervuur te kunnen afgeven (op 400 M. van den vijand) en voor den stormaanval.

De voorwaartsche beweging geschiedt met de geheele groep, met halfgroepen of man voor man.

De vuren van de groep zijn:

het mitrailleurvuur, hetwelk het normale vuur is;
nauwkeurigheds-geweervuur door de infanteristen en eventueel door de munitie-aanvullers;
granaat-geweervuur.

Het doel voor de groep wordt door den S.C. aangegeven. De normale vuurwijze van den mitrailleur is het afgeven van vuurstooten telkens van 6 à 8 patronen, bij uitzondering van heele houders of schot voor schot. Met den lt. mitrailleur wordt ook in beweging zijnde, gevuurd met vuurstooten van 6 à 8 schoten; bij het stooten op den

vijand kan een heel magazijn verschoten worden en houdt de schutter gedurende dit vuur even halt. Het vuren in beweging geschiedt niet boven 300 M.

Het geweervuur mag slechts geopend worden nadat de lt. mitrailleur zulks gedaan heeft en dan is het steeds individueel vuur. De vuuropening wordt gelast door den Gr.C. of bij uitzondering tegen zeer kwetsbare doelen beneden 400 M. door de schutters zelve.

De commando's om een verspreide linie te vormen zijn vervallen.

Titre VI behandelt de sectie.

De sectie treedt in gesloten orde aan of in colonne met drieën, de drie groepen naast elkaar of in linie op drie gelederen, waarbij de groepen in linie, achter elkaar staan. Alleen bij parades treedt de sectie aan op twee of drie gelederen volgens de grootte.

De normale marschvorm is de colonne met drieën.

De gevechtsvormen van de sectie zijn:

- a. in colonne met drieën als in de gesloten orde;
- b. de groepen op veranderlijken afstand achter elkaar;
- c. de groepen met veranderlijke tusschenruimte naast elkaar, waarbij ook één of twee groepen vóór kunnen zijn of de groepen naar links of rechts geëchelloneerd.

Breedte en diepte van de sectie zijn hoogstens 150 M.

Titre VII behandelt de compagnie, waarbij de normale marschvorm weer is die met drieën. Overigens geeft dit hoofdstuk evenmin als Titre VIII (le bataillon et le régiment) iets nieuws.

Wij hebben in het voorgaande uit het nieuwe Fransche infanterie-reglement enkele grepen gedaan, die wij meenden dat belangrijk waren en waarmede wij hoopten de belangstelling van de lezers te wekken. Wij zijn van meening, dat er voor ons uit dit nieuwe voorschrift veel te leeren valt en wel met name hoe wij voor onzen korten diensttijd en voor ons groot aantal reserve-aanvoerders een duidelijk, gemakkelijk leesbaar en modern reglement zouden moeten samenstellen.

Steun van artillerie aan voorposten.

DOOR

A. DE VRIES,
Kapitein der Infanterie.

Punt 132 van de Gevechtshandleiding geeft aan, dat de artillerie zoo noodig steun verleent aan de voorposten, als de vijand de gevechtsaanraking met de voorposten heeft verkregen.

„Indien hiervoor geen artillerie bij de voorposten is ingedeeld, worden **afsluitingsvuren** ontketend *op rechtstreeksche aanvraag* van den commandant van een steunpunt in de voorpostenstrook of van hoogere infanteriecommandanten aan de commandanten van de afdeelingen der divisieartillerie, bestemd voor rechtstreekschen steun der voorposten” — aldus punt 132.

Dat met dit woord „afdeelingen” niet bedoeld zullen zijn de organieke afdeelingen, als tactische onderdeelen van een regiment veldartillerie, kan blijken uit punt 138 tweede alinea, waar men in plaats van afdeeling het woord „deel” bezigde. De mogelijkheid bestaat immers ook, dat van een bepaalde aan een voorregiment voor steun beschikbaar gestelde afdeeling een of twee batterijen gebezigd zullen worden voor het verleen van steun aan de voorposten.

Punt 103 der Gevechtshandleiding vermeldt op blz. 76 dat *een deel* der artillerie moet kunnen vuren tot vóór de voorpostenstrook en dat het wenschelijk is, om de artillerie in de diepte gegroepeerd achter de hoofdweerstandstrook op te stellen. Regel is dus, dat ook de artillerie die de voorposten steunt, haar opstelling vindt achter de ruglijn. (Zie ook pt. 99 der Gevechtshandleiding).

Op blz. 77 wordt dit nog eens duidelijk naar voren gebracht. Daar toch vindt men *als uitzonderingsgeval* het volgende neergeschreven:

„Is het, in verband met het terrein of de dracht van het geschut niet mogelijk, om door achter de hoofdweerstandstrook opgestelde artillerie tegenvoorbereidingsvuren en afsluitingsvuren vóór de voorpostenstrook te doen afgeven, dan kan daaraan worden tegemoetgekomen door een deel der artillerie in de hoofdweerstandstrook op te stellen”.

Even verder vermeldt de Gev. Handl. dan nog, dat het zelfs kan voorkomen, wegens den grooten afstand, die in sommige terreinen (polderland) liggen kan tusschen de hoofdweerstandstrook en voorpostenstrook, dat de strikt noodige artillerie rechtstreeks bij de voorposten kan worden ingedeeld.

Regel blijft dus, dat de plaats van artillerie, welke de voorposten steunt, achter de ruglijn ligt.

Daarom vermeldt ook punt 114 van de Gev. Handl., dat de diepte van de hoofdweerstandstrook de 2000 meter in den regel niet moet

overschrijden in onze vlakke en min of meer bedekte terreinen, om zoo mogelijk de geheele artillerie daarachter op te stellen en toch een deel daarvan te kunnen doen deelnemen aan de vóór de voorpostenstrook te brengen vuren.

Daar nu punt 99 der Gevechtshandleiding aangeeft, dat de buitengrens der voorposten *ten minste* 1500 meter voor de frontlijn moet zijn gelegen, zal de artillerie, welke den voorposten rechtstreekschen steun moet brengen, in den regel meer dan 3000 meter moeten overbruggen. Ik kom op deze omstandigheid later terug.

Voorloopig stel ik de vraag: Wat moet er onder dat rechtstreeks aanvragen van artillerieafsluitingsvuur door commandanten der voorpostensteunpunten worden verstaan?

M.i. zegt punt 132 der Gevechtshandleiding het duidelijk genoeg; maar toch schijnt de bepaling tot verschil van opvatting te leiden.

Reeds vernam ik drie verschillende uitleggingen, door mij A, B en C te noemen.

Opvatting A wil dat woord „*rechtstreeks*” zien in verband met punt 142 der Gevechtshandleiding, waar staat aangegeven, dat de *Bataljonscommandant* de autoriteit is, die gerechtigd is de afsluitingsvuren aan te vragen. Deze vuren betreffen dan een aanval op de frontlijn en nu zou punt 132 op dezen regel een uitzondering maken; in zooverre dat hier, bij een aanval op de voorpostenstrook, de commandanten der steunpunten rechtstreeks — dus in tegenstelling met het gebeuren bij een aanval op de frontlijn, waarbij een steunpuntcommandant het niet mag — gerechtigd zouden zijn bedoeld vuur aan te vragen en dan aan den voorpostencommandant, onder wiens bevelen zij staan.

Schijnbaar vindt deze categorie steun in het feit, dat in het voorpostenbevel, zooals dit volgens punt 40 van de „Aanwijzingen voor de opleiding der Infanterie”, Hoofdstuk III (Het Regiment) moet worden uitgegeven, nergens melding wordt gemaakt van een tot stand te brengen verbinding tusschen de commandanten der voorpostensteunpunten en het rechtstreeks steunende artillerieonderdeel. Punt 40 sub-j, dat de verbindingen behandelt, spreekt slechts van verbindingen tusschen den voorpostencommandant met de Cn. der steunpunten eenerzijds en met de steunverleenende artillerie anderzijds zonder meer. Ware deze opvatting juist, dan zou er m.i. slechts sprake zijn van *een rechtstreeks afgeven van een vuurwerksein*, doch in geenen deele van het rechtstreeks vragen van vuur. Als toch het vuurwerksein slechts bestemd zou zijn voor den voorpostencommandant, dan moet deze weer door een of ander verbindingsmiddel aan den regimentcommandant het verzoek doorgeven. Daarbij komt, dat volgens punt 111 van het V.Opt.S.'27, juist het vuurwerksein voor het afsluitingsvuur genoemd wordt als het sein, dat nadere bevestiging eischt langs anderen weg, alvorens er op gewerkt mag worden door de artillerie.

Ik vraag mij af, welk nut hebben we dan van het rechtstreeks afgeven van dat sein door een commandant van een voorpostensteun-

punt, als dat sein verder eerst langs den gewonen hierarchieken weg zou moeten worden bevestigd?

Bezien wij thans opvatting B.

Deze wenscht een rechtstreeksche aanvraag door den commandant van een voorpostensteunpunt aan den regimentsecommandant der Infanterie, die de voorposten onder zijn bevelen heeft. Het „rechtstreeksche” zou dan daarin bestaan, dat de voorpostencommandant wordt uitgeschakeld, en de aanvrager bij zijn verzoek dus één schakel overslaat.

Wil een dergelijke aanvraag tot haar recht komen, dan moet er dus:

a. een verbinding gemaakt worden tusschen den Regimentsecommandant en de commandanten der steunpunten van de voorpostenstrook, door middel van vuurwerkseinen. Men is er dan niet mee af, door èn bij den R.C. èn bij deze steunpuntcommandanten een vuurseinpost met munitie te detachieren, want de te overbruggen afstand zal de drie kilometer waarschijnlijk overtreffen; en zooals men weet is een afgegeven vuurwerksein slechts zichtbaar bij dag tot op afstanden van maximum 1000 meter en des nachts van maximum 3000 meter. De omstandigheden moeten dan echter zeer gunstig zijn en dat zijn ze in den regel nooit en vooral niet, als er in de atmosfeer allerlei rook- en stofbestanddeelen aanwezig zijn, ten gevolge van: de beschietingen door de vijandelijke en de eigen artillerie, bommenwerpende vliegtuigen, weggeblazen gassen, verwekte nevels, enz. Het is derhalve bij opvatting B noodzakelijk, om tusschenposten, van een lichtpistool voorzien, te stellen tusschen den commandopost van den R.C. en de gevechtsofstellingen der steunpuntcommandanten;

b. een tweede verbinding — lamp of radio — aanwezig zijn tusschen de genoemde commandanten, opdat het vuursein weder langs anderen weg kan worden bevestigd. Zou men voor deze bevestiging weer gebruik willen maken van een bestaande verbinding, loopend over den voorpostencommandant, dan blijft er van het rechtstreeks vragen weer niet veel over. Zoowel bij opvatting A als bij opvatting B moet dan nog de Regimentsecommandant der infanterie zich tot de artillerie richten met een verzoek om afsluitingsvuur.

Beschouwen we thans opvatting C, welke, met uitschakeling van alle tusschenschakels, een rechtstreeksche aanvraag wil van den commandant van het voorpostensteunpunt aan het artillerieonderdeel, dat steunen moet. Ook nu is er extra personeel en materieel benodigd; thans niet tusschen de Cn. der steunpunten en den commandant van het infanterie-voorregiment, maar wel tusschen de commandanten der steunpunten en het betrokken artillerieonderdeel. Dezelfde verbindingen, die bij opvatting B van den cp. van den R.C. der infanterie zouden moeten tot stand gebracht worden naar de steunpunten, zullen thans gemaakt moeten worden van den commandopost uit van het betrokken artillerieonderdeel, m.a.w. vuurseinverbindingen en lamp- of

radioverbindingen tusschen steunende artillerie en voorpostensteunpunten. Thans echter is het voordeel verkregen, dat de aanvraag om afsluitingsvuur rechtstreeks beland bij het artillerieonderdeel, dat met de voorposten samenwerkt, dat de artillerie gedwongen is om naar eventueele vuurseinen uit te kijken, dat zij dus uit de plaats, waar het vuursein is opgelaten, begrijpt vóór welk steunpunt het afsluitingsvuur moet worden afgegeven, en dat zij dus reeds de noodige maatregelen kan genomen hebben, om zoodra de nadere bevestiging — thans ook rechtstreeks te ontvangen — verschijnt, het gevraagde vuur à la minute af te geven.

In alle opzichten verkrijgt men dus een versnelling van de berichtgeving en een verkorting van den wachttijd, die noodzakelijk moet verlopen tusschen het afgeven van het vuursein en het vuur der artillerie.

Mijns inziens kan slechts dit rechtstreeksch verband bedoeld zijn en met deze opvatting is men ook volkomen in overeenstemming met de terminologie van punt 132 der Gevechtshandleiding.

Nu zou men kunnen vragen: hoe komt het dan, dat punt 40 van meergenoemde Aanwijzingen niet spreekt van die aan te leggen verbindingen tusschen de Cn. der voorpostensteunpunten en den commandant van het steunend artillerieonderdeel?

Laat ik beginnen met te verwijzen naar punt 95 van meergenoemde Aanwijzingen voor de Opleiding der Infanterie. De tweede alinea vangt aan met de woorden:

„De Cn. der aangevallen steunpunten, e.q. voorpostenvakken, vragen — voor zoover zulks is voorbereid — onmiddellijk aan de Cn. van de daarvoor aangewezen deelen van de D.A. hun afsluitingsvuren te openen”.

Mij dunkt, uit deze zinsnede is niet veel anders te lezen, dan dat er gestreefd moet worden naar een rechtstreeksche verbinding, zooals die, als noodig, bij de opvatting C werd aangegeven.

Tegelijkertijd erkent echter het voorschrift de mogelijkheid, dat een dergelijke verbinding niet tot stand gebracht is kunnen worden, of nog niet tot stand is gebracht. En dat er met deze mogelijkheid rekening is gehouden, is toch ook heel logisch; want bij het inrichten van een stelling begint men het meest noodzakelijke werk te verrichten, en, naar gelang er tijd beschikbaar komt, zet men den uitbouw van de stelling voort door het doen verrichten van minder noodzakelijke werkzaamheden en door de voltooiing van het tot stand gekomen eenvoudige geraamte.

Vandaar dat er in de eerste plaats gestreefd moet worden, voor zooverre het de verbindingen betreft, naar het tot stand komen van het meest noodzakelijke net, waartoe zeer zeker een verbinding behoort tusschen steunpunten en voorpostencommandant en tusschen dezen en de steunende artillerie. Is deze verbinding tot stand gebracht, dan is het immers altijd mogelijk — zij het ook, dat het eenigszins langer

duurt — om een wensch van een steunpuntecommandant aan de artillerie te doen kennen.

Het is m.i. hierom, dat er in punt 40 van de Aanwijzingen geen melding is gemaakt van een *in latere instantie* aan te brengen verbinding tusschen steunpunten en artillerie rechtstreeks. Punt 40 zegt trouwens, dat in het voorpostenbevel „*o.a.* is geregeld” Deze laatste verbinding zal gemaakt worden, wanneer de stelling meer wordt voltooid.

Wie dan voor het tot stand komen dezer verbindingen zorg moet dragen? Punt 39 van de Aanwijzingen, regelende het Bevel voor den Voorpostencommandant, zegt uitdrukkelijk sub j:

„Regeling nopens het ontketenen van afsluitingsvuren door de artillerie ten behoeve van de verdediging van de vps.”

Deze regeling moet dus voorkomen in het aan den voorpostencommandant door den R.C. te verstrekken bevel. De R.C. zal dus op de aangelegenheid order moeten stellen en derhalve ook de rechtstreeksche verbinding moeten regelen tusschen voorpostensteunpunten en het steunend artillerieonderdeel.

Uit een en ander volgt reeds, dat men niet te schriel moet zijn met toebedeelen van lichtpistolen en bijbehorende munitie aan een infanterieonderdeel. Men mag vóór een regimentsfront, in de voorpostenlijn toch zeker twee, vaak meer voorpostensteunpunten verwachten. Per steunpunt moet dan zeker met één tusschenpost in de richting van de artillerie gerekend worden. Men bedenke dan daarbij dat deze verbindingen komen boven de in eerste instantie aangelegde.

Daar de seinlamp overdag een afstand van 3,5 K.M. kan overbruggen, zonder dat nog van een kijker wordt gebruik gemaakt, en des nachts een afstand van 12 K.M., is in den regel het plaatsen van een tusschenpost met lamp in de lijnen voorpostensteunpunten—artillerie niet noodig te achten.

Natuurlijk, dat bij het plaatsen van tusschenposten — vuurseinposten of lampposten — rekening moet worden gehouden met de noodzaak, dat zich geen het uitzicht belemmerende terreinvoorwerpen mogen bevinden in de richting, waarin geseind moet worden, noch in de richting, van waaruit een sein moet worden opgenomen.

Voorts moet enerzijds het steunend artillerieonderdeel er zorg voor dragen, dat het doet waarnemen in de richtingen, van waaruit seinen verwacht kunnen worden (hetzelfde geldt voor geplaatste tusschenposten), zoodra 's vijands werkzaamheid daartoe noopt; terwijl anderzijds de voorpostensteunpunten zorg moeten dragen, dat de vuurseinen zoodanig worden afgegeven, dat voor de steunende artillerie de mogelijkheid tot waarneming van de seinen bestaat.

Vastlegging van de richting, waaruit een sein kan ontvangen worden en van de richting, waarin geseind moet worden, dient dus te geschieden, zooals ook in het Seinvoorschrift in de punten 108 en 109 is bepaald. Is dit geschied, dan is de tijd, die er noodzakelijk moet

verloopen tusschen het tijdstip, waarop een vuurwerksein wordt afgegeven en het tijdstip van vuuropening door de artillerie, tot een niet te voorkomen minimum teruggebracht en het rechtstreeksch verband tusschen voorposten en steunende artillerie eerst goed bevestigd. Dat dit van groot belang is, volgt uit de omstandigheid, dat een voorpostenfront in den regel van nature zwak is, in verband met het geringe getal der daarvoor beschikbare troepen. Een *spoedige* artillerieondersteuning is derhalve gewenscht, wil men, dat in de voorpostenlijn wordt stand gehouden.

Tot nog toe is slechts beschouwd het geval, dat de voorposten gegeven worden door het voorregiment en onder de bevelen staan van den betrokken regimentscommandant.

Soortgelijke beschouwingen laten zich echter houden, als de voorposten divisiesgewijze staan onder eenhoofdig bevel en de D.A.C., in overleg met den voorpostencommandant, den artilleriesteun aan de voorposten regelt. Ook dan is een rechtstreeksch verband tusschen steunende artillerie-eenheden en voorpostensteunpunten het meest gewenscht; terwijl in het uitzonderingsgeval, dat de voorposten gegeven worden door de voorbataljons en staan onder de bevelen van de bataljonscommandanten in voorste lijn, men tot geen ander resultaat komt.

Ten slotte zij het mij vergund eenige woorden te wijden aan de bepaling van het Seinvoorschrift van punt 111, waarin aangegeven is, dat juist het vragen van afsluitingsvuur door middel van vuurwerksein bevestiging langs anderen weg eischt.

De bepaling schijnt mij te imperatief gesteld.

Stel, dat bij de verdediging eener rivier wachten in den vorm van lichte mitrailleurgroepen bij den oever zijn opgesteld met de opdracht, om in het hun ter bewaking toevertrouwde gedeelte vijandelijke overgangspogingen te signaleeren en met vuur te belemmeren.

De artillerie van den verdediger zal afsluitingsvuren op den tegenover liggenden oever en op de rivier hebben voorbereid, ten einde in staat te zijn, een vijandelijk echelon bij inscheeping en overtocht vernietigend te treffen. Hoe eerder een dergelijk afsluitingsvuur valt, hoe meer kans, dat een overtocht in de kiem kan worden gesmoord. Duurt het eenigen tijd, voordat, na het signaleeren van den overtocht, het bedoelde vuur valt, dan is er alle kans, dat reeds het eerste e.q. tweede echelon voet aan wal heeft kunnen zetten en dat de vijand zich aan den bereikten oever in het terrein heeft kunnen nestelen, zonder ernstig geschokt te zijn.

Welnu, men geeft hem die kans cadeau, indien men wil, dat de artillerie met het afgeven van het afsluitingsvuur wacht, totdat het vuurwerksein van de voorpostensteunpunten bevestigd is geworden.

De praktijk zal dan ook wel zijn, dat in een dergelijk geval in de bevelen van den verantwoordelijken commandant de bepaling voorkomt, dat het afsluitingsvuur moet worden afgegeven op het vuursein.

Het ware daarom gewenscht in het Seinvoorschrift de desbetreffende bepaling minder stroef te stellen.

Pontonier-technische (tactische) vraagstukken. 1)

DOOR

C. A. HARTMANS,
Kapitein der Pontonniers.

Aan het verschijnen van litteratuur over rivierovergangen en wat daarmee in verband staat komt geen einde; dit is voorzeker een bewijs, dat de talrijke vraagstukken op dat gebied niet van belang ontbloot zijn en dat bespreking van deze pontonnier-technische (tactische) vraagstukken de noodige aandacht ook in ons land ruimschoots verdient.

Belangwekkend is o.m. de zéér uitgebreide verhandeling, die overste BAILLS in de „Revue du Génie”, 1927, (Juni, Juli en Augustusaflevering), onder den titel „Traversée des cours d'eau” heeft gegeven.

Reeds werd in het „Wetenschappelijk Jaarbericht 1927” onder „Pionierdienst” op deze verhandeling gewezen. Verschillende o.i. belangrijke zaken, ook uit deze verhandeling, zullen door ons in verband met Nederlandsche toestanden en organisatie nader worden beschouwd. De lezer zal wel enkele punten vinden, die voor hem niet nieuw zijn, maar die toch belangrijk genoeg geacht kunnen worden om nogmaals te worden vermeld.

Het spoedig vrij maken van het materieel der pontonafdeelingen van het veldleger door de met dit materieel gebouwde bruggen of ingerichte veerdiensten te vervangen door overtochtsmiddelen van den varenden pontontrein, van de schipbrugtreinen, dan wel door jukbruggen door de pioniers te bouwen, is iets, waarop bij alle tactische oefeningen op de kaart of in het terrein herhaaldelijk de aandacht wordt gevestigd.

In de praktijk der oorlogvoering is het spoedig vrijmaken der P. A. lang niet eenvoudig gebleken en, waar de vervanging door omstandigheden door jukbruggen is moeten geschieden, zijn daarmee tal van dagen gemoeid geweest.

Zoo kon het materieel van een in 1914 door de Franschen over de Aisne gebouwde pontonbrug ter lengte van slechts 63 M. eerst na 4 dagen worden vrijgemaakt.

De eigenlijke bouw van de ter plaatse gebouwde jukbrug voor voertuigen met een max. asbelasting van 5000 K.G. vorderde slechts 48 uur, maar het spreekt vanzelf, dat nog vele uren met de voorbereidingen waren gemoeid.

Beschikt men over groote hoeveelheden pontonmaterieel, dan behoeft het langen tijd gebonden blijven van het materieel der P.A. niet altijd nadeelige gevolgen te hebben. Waar is dit echter het geval? Meestal is de hoeveelheid materieel maar juist toereikend en worden groote reserves daarvan gemist.

1) De copie voor dit artikel bereikte de Redactie einde Mei 1928. Red.

Dat in ons land de aanschaffing van reservepontonmaterieel niet is voorbij gezien, moge hier als een gelukkig verschijnsel worden vermeld.

De overgang van de Weichsel door de Duitschers in Juli en Augustus 1915 geeft ons een tweede treffend voorbeeld; deze overgang heeft ons ook in andere opzichten veel geleerd.

Hier waren niet minder dan *10 dagen* noodig om weer over het materieel van de over de Weichsel gebouwde pontonbruggen te kunnen beschikken. Hadden de Deutsche en Oostenrijksche troepen hun vooruitgang snel kunnen voortzetten, dan zou de Boeg reeds zijn bereikt, voordat deze troepen weer over hun pontonmaterieel hadden kunnen beschikken!

Houdt men echter het oog gevestigd op hetgeen de Deutsche en Oostenrijksche pioniers in deze 10 dagen hebben gepresteerd, dan mag men gerust van een recordtijd spreken. In dit tijdsverloop hebben zij n.l. een 1068 M. lange jukbrug voor dubbel verkeer en voor lasten van 5000 K.G. geconstrueerd, daarbij gebruik makende van de palen der ijsgangbeveiliging van een door de Russen verbrande jukbrug.

Gezien de oorlogservaring in dit opzicht, is het geen wonder, dat men in het buitenland zoekt naar een afdoende methode om het spoedig vrijmaken der P.A. krachtig te bevorderen. Voor zoover in ons land voor de vervanging niet van het materieel van den V.P.T. of van de schipbrugtreinen kan worden gebruik gemaakt, zal dit vraagstuk door onze pioniers moeten worden opgelost, die trouwens reeds in deze richting werkzaam zijn. Nog tijdens den wereldoorlog verscheen in Frankrijk een speciaal voorschrift voor het bouwen van jukbruggen, daarbij gebruikmakende van de pontonbruggen, die moeten worden vervangen. Waar men in ons land beschikt over specifiek Nederlandsch schipbrugmaterieel (geschikt voor het bouwen van schipbruggen voor voertuigen van 10.000 K.G. met een max. asbelasting van 6000 K.G.), verkeert men hier in gunstiger omstandigheden dan in vele andere landen.

Het aantal te vorderen vaartuigen, die voor deze bruggen bruikbaar zijn, kan als zéér groot worden aangenomen, daar men niet alleen op z.g. zandaken is aangewezen.

Elk vaartuig, dat aan bescheiden eischen t.o.z. van het oppervlak der buikdeeling voldoet, is geschikt.

Voorts kan bij onze organisatie de op vrachtauto's geladen V.P.T. (de tweedeelige pontons) bij het vrijmaken der P.A. uitkomst geven. Ondanks deze beide gunstige factoren zullen zich toch nog gevallen voordoen, waarin het bouwen van een jukbrug de eenige door de pioniers te brengen oplossing vormt. Men verlieze niet uit het oog, dat een jukbrug het kleinste trefbaar oppervlak heeft.

Een ander zéér belangrijk punt, waarop bij de studie van rivierovergangen vanzelf de aandacht valt, is *het tijdig aantrekken der P.A.*

Reeds vóór den wereldoorlog las men in de toen van kracht zijnde voorschriften, dat, met het oog op een rivierovergang, de P.A. „tijdig”

naar voren moesten worden gebracht. Dat dit „tijdig” een te vaag begrip was, is bij enkele bekende overgangen duidelijk gebleken. Door het te ver naar achteren ingedeeld zijn van de P.A. kwam het, zoowel aan de Isonzo in 1917, als aan de Marne in 1918, tot te laten brugbouw.

Door het te laat aankomen van enkele P.A. kon het VIIIe en XIIIe legerkorps in Augustus 1914 over de Drina slechts één brug slaan.

Algeheele afwezigheid der P.A. leidde in 1917 aan de Piave tot een ontijdig afbreken van het offensief, terwijl door dezelfde omstandigheden het Ie Bulgaarsche leger in 1915 voor de Morawa moest blijven staan.

Betrekkelijk kleine afstanden kunnen door versperring der wegen enz. voor het aantrekken der P.A. uren en nog eens uren vorderen. Het is een zaak, die voor een ieder glashelder is, maar waartegen toch meermalen is gezondigd, zoodat ernstige tegenslag niet uitbleef.

Het voeling houden met den adviseerenden pontonnierofficier, op wien in de Nederlandsche organisatie is gerekend, zal in dit opzicht in vele gevallen ongetwijfeld onheil kunnen voorkomen.

Deze pontonnierofficier houdt vanzelf steeds zijn aandacht gevestigd op alle mogelijke overgangen over groote of kleinere rivieren, kanalen, enz. evenals op alle hoeveelheden voorbereid en ander overgangsmaterieel, waarover zou kunnen worden beschikt. Hij heeft de beschikking over eenig kader der pontonniers en een met verkenningmaterieel uitgeruste vrachtautobiel.

Ook *de voor het overzetten benoodigde tijd* zal ons een enkel oogenblik moeten bezig houden. Reeds door verschillende schrijvers is de aandacht gevestigd op den zeldzaam korten tijd, die enkele pontons bij den overgang over de Duna bij Riga in 1917 voor één heen- en terugvaart noodig hadden; ook overste BAILLS maakt er in zijn verhandeling opnieuw melding van.

Het is nog slechts enkele jaren geleden, dat wij bij het vaststellen van de tegenwoordig gebruikelijke tijden voor het inschepen, overvaren, ontschepen en ledig terugvaren ernstige bestrijding ondervonden. De bestrijders achtten de door ons opgegeven tijden tenminste *2 maal te klein!* Gelukkig zijn deze pessimisten in het ongelijk gesteld en sedert is, ook bij oefeningen in vreedetijd, herhaaldelijk gebleken, dat men onder vredesomstandigheden nog *zéér* gemakkelijk beneden de vastgestelde tijden kan blijven.

Bij den overgang over de Duna werden echter *nog kortere* tijden gemaakt; enkele pontons hadden voor één volledige heen- en terugvaart, in- en ontschepen inbegrepen, slechts *6 minuten* noodig en dat over een rivier ter breedte van 350—400 M.!

Volgens de Nederlandsche gegevens zouden daarvoor ± 18 *minuten* noodig zijn, in welken tijd met het nieuwe pontonmaterieel wel $1\frac{1}{2}$ maal zooveel manschappen zouden worden overgezet, doch ook daarmede rekening houdende, blijft de op de Duna gemaakte tijd nauwelijks te gelooven.

De door de Duitse pontonniers ontwikkelde roeisnelheid zou \pm 120 M. per minuut moeten hebben bedragen en dit zouden zij, volgens de bekend geworden gegevens, zonder aflossing 1 uur en 55 minuten hebben volgehouden!

Naar onze meening moet hier een vergissing in het spel zijn; ook is het mogelijk, dat de Duna ter plaatse van bedoelden overgang belangrijk minder breed dan 350—400 M. is. In ieder geval staat het vast, dat de stroomsnelheid van de Duna op het tijdstip van den overgang volmaakt onbeduidend moet zijn geweest.

Het feit, dat deze pontonniers Noordzeevisschers waren is nog niet voldoende om den gemaakten tijd geloofwaardig te maken.

Er is dan ook allerminst reden om in de vastgestelde tijden verandering te brengen, omdat zich in werkelijkheid vele factoren kunnen doen gelden, die bij den overgang van de Duna niet hebben gegolden en die ook in vreedstijd niet naar voren komen.

Deze factoren kunnen van nadeeligen invloed zijn op de roeiprestaties der pontonniers; als een dezer factoren kan b.v. het toepassen van kunstmatige nevels worden genoemd. Het uithoudingsvermogen der roeiers zal er door worden verminderd; zij zullen dus eerder door andere pontonniers, veelal door handlangers, moeten worden afgelost of zullen geleidelijk aan grootere overzettijden gaan maken. Moeten de roeiers gasmaskers dragen, dan zal ook hierdoor hun uithoudingsvermogen verminderen. Een andere factor vormt natuurlijk het vluchtig herstellen of vervangen van beschadigde pontons; ook hiermede moet terdege rekening worden gehouden.

Op het *toepassen van kunstmatige nevels bij rivierovergangen* is ook reeds meermalen gewezen. Het is een van de krachtigste hulpmiddelen ¹⁾ om een overgang te doen slagen, om bruggen of veerdiensten tegen artillerievuur of tegen aanvallen uit de lucht te beschermen.

Waar in den wereldoorlog bij rivierovergangen van nevels is gebruik gemaakt, is het verlangde resultaat niet uitgebleven. Als voorbeelden kunnen wij aanhalen de overgangen over de Duna in 1917 (vermoedelijk niet op de plaats, waar de zeldzaam korte overzettijden zijn gemaakt), de Piave en de Marne in 1918. Vooral het laatste voorbeeld is leerzaam, omdat daar *niet op alle overgangspunten* van nevels gebruik is gemaakt en dus een vergelijking kan worden getrokken.

De wind is, naast andere omstandigheden, in staat het nuttig gebruik van kunstmatige nevels ernstig te belemmeren, zoo niet te beletten.

Het gevaar uit de lucht voor de overgangsmiddelen is lang niet meer denkbeeldig. Zoowel aan de Marne in 1918, als ook aan de Piave in Juni 1918, heeft men moeten ondervinden, dat de uitwerking van een bombardement uit vliegtuigen hevig kan zijn. Het feit, dat in de toekomst een optreden in massa van bombardeervliegtuigen kan worden verwacht, zal ons dwingen tot het op uitgebreide schaal toepassen van nevels.

¹⁾ Grote hoeveelheden zijn echter noodig.

Thans zullen wij een oogenblik stil staan bij *het streven, dat nog kort geleden merkbaar was om het hout bij militaire bruggen door ijzer of staal (m.u.z. van het brugdek) te vervangen en bij de steeds hoogere eischen, die men voor wat de over te brengen lasten betreft, aan de overgangsmiddelen meende te moeten stellen.*

In het algemeen heeft men over het hoofd gezien, dat een artillerie-projectiel of een bom uit een vliegtuig b.v. bij het gebruik van metalen spanningen (vakwerkconstructies) niet alleen een plaatselijke vernieling, maar tevens een vervorming zal veroorzaken van de naastliggende deelen.

Door deze uitwerking zal herstelling van de schade meer tijd en meer materieel vorderen, de stagnatie in het verkeer dus grooter zijn.

Men denke maar eens aan de ernstige gevolgen, die dit zou kunnen hebben, indien men b.v. bij de Nederlandsche militaire schipbruggen, in plaats van het houten schraag- en dekmaterieel, vakwerkspanningen van 32 M. vrije overspanning voor de brughoofden zou gaan gebruiken.

Een enkele treffer zou een gedeelte brug ter lengte van 32 M. onbruikbaar kunnen maken, terwijl bij toepassing van de bestaande, beproefde constructie ¹⁾ in den regel niet meer dan $\pm 7\frac{1}{2}$ M. (in het meest ongunstige geval mogelijk ± 15 M.) tijdelijk zal kunnen worden beschadigd.

Door gebruik te maken van het bij elke brug aanwezige reserve-materieel kan deze laatste beschadiging in zéér korten tijd worden hersteld. Het reservedekmaterieel kan ook op anderen plaatsen in de brug worden gebezigd om beschadigde deelen te vervangen; voor beschadigde vaartuigen voert men reservebrugvakken mede.

Wordt echter de bovengenoemde vakwerkspanning vernield, dan kan de aanwezigheid van een volledige reservevakwerkspanning slechts éénmaal uitkomst geven, terwijl deze vervanging, gepaard gaande met het verwijderen van de resten der oude vakwerkspanning, véél tijd zal vorderen.

Het gebruik van metalen spanningen is practisch alleen gewettigd, wanneer de daarmede in te richten overgangsmiddelen (bruggen en veerdiensten) buiten de werkingsfeer der vijandelijke artillerie liggen en voorts uitmuntend zijn beschermd tegen aanvallen uit de lucht.

Hoe meer men trouwens overgangsmiddelen gaat „perfectionneeren”, hoe moeilijker op een gegeven oogenblik de schade te herstellen zal zijn.

In beginsel vestige men zijn keuze dan ook op de meest eenvoudige constructies; deze zijn uit te voeren zonder bijzondere technische hulpmiddelen, in korten tijd en met personeel, dat daartoe in den korten beschikbaren oefentijd kan worden afgericht. Eenvoudige constructies vereischen geen groote en moeilijke voorbereidingen in vreedstijd en zijn, maar dit komt o.i. pas in de laatste plaats, ook minder kostbaar;

¹⁾ Deze constructie is over de Maas bij Venlo gedurende 3½ maand gebruikt geworden voor het opnemen van het burgerverkeer.

bij eventueele mobilisatie is men ook sneller gereed en daar men zich in beginsel onafhankelijk heeft gemaakt van de technische hulpmiddelen, zal feitelijk niets den bouw der overgangsmiddelen kunnen vertragen. Bovendien moet een goed pontonnier zich ook zonder bijzondere technische hulpmiddelen weten te behelpen! *Kan men bij mobilisatie over dergelijke hulpmiddelen beschikken en leenen de oevers zich voor een dergelijk gebruik, dan legt dit gebruik voor niemand moeilijkheden in den weg; in vreedestijd toegepast zullen zij het personeel spoedig arbeidschuw, dus gemakzuchtig maken.* Men volsta er mede op het eventueel gebruik in het kort in het handboek der pontonniers te wijzen! Voor elk geval moet dan worden overwogen of werkelijk een bespoediging van het eenvoudige werk zou kunnen worden verkregen.

Voor wat betreft de steeds zwaardere lasten, moet men zich volgens de buitenlandsche litteratuur in de eerste stadia van een rivierovergang niet blind staren op lasten hooger dan 10.000 K.G. Voor Nederlandsche verhoudingen behoeft men zeker niet hooger te gaan dan 8000 K.G.; de schipbruggen kunnen intusschen nog lasten van 10.000 K.G. dragen.

In het eerste stadium der handelingen bij een gewelddadigen rivierovergang zal men zelfs met bruggen, geschikt voor 5 tonlasten, genoeg kunnen nemen.

Als zoodanig komt hier dus de versterkte gewone pontonbrug bij de P.A. op den voorgrond; dit is volkomen in overeenstemming met de gewichten van de bij het veldleger ingedeelde vuurmonden. Wel zullen mogelijk voor een enkelen vuurmond eenige eenvoudige voorzieningen voor het overtrekken moeten worden getroffen (leggen van twee stralen van brugplanken in de lengterichting van de brug). Dit geldt voor de P.A.; voor den V.P.T. blijft de zware (8 tons) brug het meest voorkomende, zoo niet het eenige, type.

Bestaat de mogelijkheid, dat het materieel der P.A. lang aan dezelfde plaats gebonden zal blijven, dan bouwt men met dit materieel een zware (8 tons) brug, doch met weglating van de tusschengeschoven pontons, welke pontons dan nog voor het overzetten tijdens den bouw kunnen worden benut.

Deze methode vindt men vermeld in het Duitsche voorschrift „Brückenbau“, Teil I, „Kampf um Flüsse“ (blz. 29 punt 40), zij vindt bij de Fransche pontonniers een welwillend onthaal.

Na de aflevering van het nieuwe materieel staat deze methode ook hier niets in den weg; thans kan ze bij den V.P.T. worden toegepast.

Het spreekt vanzelf, dat de hier bedoelde bruggen slechts voor verkeer in één richting zijn bestemd. Hen, die technisch voldoende op de hoogte zijn van brugbouw in het algemeen, zal het duidelijk zijn, dat een brug ingericht voor heen- en weerverkeer, ook voor lasten van 10.000 K.G., aan het materieel der P.A. en van den V.P.T. veel te hoog eischen zou stellen.

Wij komen daarop bij de beschouwingen over schipbruggen nader terug.

Hoogst belangrijk is hetgeen Overste BAILLS over een eventueele keuze tusschen brug- of veerdiensten vermeldt.

Er zijn natuurlijk gevallen, waarin een veerdienst moet worden ingericht b.v. omdat het noodige materieel voor overbrugging ontbreekt of het water te ruw zou kunnen zijn om een brug voortdurend intact te kunnen houden.

De diverse handelingen bij een rivierovergang mogen wij als bekend veronderstellen; wij zullen daarom alleen nader de volgende vraagpunten bezien:

1e. Wanneer is nà het overzetten met pontons en vloten het tijdstip voor brugslag aangebroken?

2e. Kunnen er omstandigheden zijn, die tot een langdurig overzetten noodzaken?

3e. Moet de brugconstructie rekening houden met een gemakkelijke splitsing in deelen, die in verschillende veerdiensten kunnen worden opgelost?

4e. Wat verdient uit een oogpunt van veiligheid tegen artillerievuur en tegen aanvallen uit de lucht de voorkeur, een brug of eenige veerdiensten?

Het zal wel geen naderen uitleg behoeven, dat een brug het overgangsmiddel is met de grootste capaciteit en dat dus tegenover één enkele brug heel wat veerdiensten moeten worden gesteld om eenzelfde capaciteit te bereiken.

Om een voorbeeld te noemen heeft een veerdienst, ingericht met het materieel van een Nederlandsche P.A., over een rivier dus van gemiddelde breedte, slechts ongeveer $\frac{1}{6}$ van de capaciteit van een met deze P.A. gebouwde brug.

Ad 1e. Stellen wij de Fransche en Duitsche voorschriften naast elkaar, zooals overste BAILLS in zijn verhandeling doet, dan lezen wij in het „Règlement sur la manoeuvre et l'emploi du Génie, deuxième partie, 1927 (blz. 89 punt 187): „il faudra en outre, sauf conditions locales particulières, que les emplacements choisis ne puissent pas être en butte au tir systématique de l'artillerie de campagne ennemie”. In dit punt wordt dus de brugslag geacht mogelijk te zijn blootgesteld aan artillerievuur uit vuurmonden met zéér groote drachten en aan aanvallen uit de lucht.

In het voorschrift „Brückenbau”, Kampf um Flüsse lezen wij in punt 12: „Viel feindliche Flieger, schweres Artilleriefeuer aus weittragenden Geschützen können dazu zwingen, das Übersetzen sehr lange fortzusetzen”. Hier staan dus twee meeningen tegenover elkaar; wij verwachten, dat de opvatting, in het Duitsche voorschrift neergelegd, t.z.t. wel zal worden herzien.

Op blz. 96, punt 198 van het aangehaalde Fransche voorschrift lezen wij voorts: „Les ponts doivent être lancés le plus tôt possible” en in het Duitsche voorschrift op blz. 22: „Der Brückenschlag beginnt,

sobald die taktische Lage es zulässt. Nahe am Feinde erst wenn die Übersetztruppen den befohlenen Brückenkopf eingenommen haben”.

Blz. 25 van dit laatste voorschrift zegt verder: „Der Brückenschlag beginnt sobald es die Verhältnisse gestatten”!

O.i. is een vaste regel in dit opzicht niet te geven; elk geval moet ook hier op zich zelf worden beschouwd. Het is intusschen een feit, dat de behoeften van de reeds overgezette troepen (munitie, levensmiddelen en niet het minst versterkingen) ook van véél invloed zijn.

Aan den in het Duitse voorschrift gestelden eisch, dat brugslag pas mogelijk is, indien het punt van brugslag niet meer is blootgesteld aan vuur van 's vijands verdragende artillerie, is zeker voor Nederlandsche verhoudingen niet te voldoen.

Ook in het buitenland acht men dit thans onmogelijk en grondt men daar deze meening op den afstand, waarover in den wereldoorlog na een overgang op 's vijands oever kon worden vooruitgedrongen, een afstand, die den eersten dag als regel de 4—5 K.M. niet heeft overschreden.

De bezetting van een bruggenhoofd met een diepte van 4—5 K.M. vordert reeds een dusdanige troepensterkte, dat de behoeften van deze troepen vele zullen zijn. Het is nu zéér de vraag of in deze behoeften in voldoende mate door pontons en vloten met hunne in vergelijking tot een brug zéér geringe capaciteit kan worden voorzien.

Overste BAILLS stapt in zijn verhandeling over de bekende bezwaren heen en komt tot de volgende conclusie:

„En résumé, nous concluons que la construction de ponts d'équipage devra se faire dèsque la quantité de troupes passée sur la rive ennemie exigera des moyens de ravitaillement à grand rendement, ou que les besoins de la bataille exigeront l'apport rapide de renforts, et cela quelle que soit la profondeur de la tête de pont conquise.”

Volgens zijne opvatting zullen den eersten dag de pontons en vloten nog wel voldoende capaciteit hebben en zal brugslag in den daarop volgenden nacht volgen. Aanvankelijk zal het een brug zijn met gering draagvermogen, die, naarmate meer materieel van het overzetten beschikbaar komt, gemakkelijk voor zwaardere lasten moet kunnen worden versterkt. Natuurlijk moet de brug worden beschermd door kunstmatige nevels en luchtdoelartillerie.

Bij den veronderstelden vooruitgang over een diepte van 4—5 K.M. mag men aannemen, dat 's vijands waarnemingsorganen op den grond in het algemeen geen zicht meer op het punt van brugslag zullen hebben. Vanzelfsprekend moet de brug nog door een of meer veerdiensten worden geflankeerd. Door de grootere lengte van de nieuwe pontons der P.A. kan men bij een pontonbrug bovendien gemakkelijk nog een eenvoudige loopbrug over de kopstukken der pontons bouwen, hetgeen voor licht verkeer in tegengestelde richting en voor de pontonniers, belast met het onderhoud van de brug, van groot gemak kan zijn.

Ad 2e, 3e, en 4e. Deze drie vraagpunten staan min of meer met elkaar in verband. Van de omstandigheden, die tot een (langdurig) overzetten kunnen dwingen, noemden wij hiervoor gebrek aan materieel en ruw water. Wij zouden er thans nog aan kunnen toevoegen gebrek aan beschermingsmiddelen voor de bruggen, *indien tenminste inderdaad, zooals tot kort geleden werd gemeend, een brug meer trefbaar is dan het materieel van de veerdiensten.* Bij hetzelfde trefbaaroppervlak hebben deze, zooals wij zagen, slechts ongeveer $\frac{1}{6}$ der capaciteit van een brug, zoodat, ruw geschat, om dezelfde capaciteit als van de brug te krijgen bij veerdiensten een 6 maal zoo groot trefbaar oppervlak wordt verkregen!

Overste BAILLS trekt bovenstaande meening dan ook in twijfel en grondt dat o.m. op uitlatingen van generaal VON CRAMON, die, naar aanleiding van den overgang over de Piave door de Oostenrijksche troepen, heeft verklaard, dat **waar artillerievuur of aanvallen uit de lucht hun invloed konden doen gelden, bruggen en veerdiensten hetzelfde lot ondergingen!**

Voorwaar een krasse uitlating, die ook *o.i. echter wel aannemelijk is*, indien men tenminste het overvaren met losse pontons buiten beschouwing laat. Bij het overvaren met losse pontons kan men zoonoodig zonder veel tijdverlies de in- en ontschepingspunten wel verleggen, al zal iedere verlegging, hoe klein ook, weer eenige vertraging in den gang van het overzetten geven; bij gebruik echter van andere overzetlichamen, als vloten, ponten enz. is men bij zéér flauw hellende of hooge oevers aan soms zéér lange aanleghoofden gebonden, die, met de overzetlichamen zelf, eveneens aan vernieling bloot staan. Verplaatsing van deze hoofden, indien nog mogelijk, kan niet anders dan met veel tijdverlies geschieden. Waar zal men bovendien de noodige punten, geschikt voor aanleghoofden en aansluitend aan het wegenet, vinden, die voor de veerdiensten, in de plaats tredende van een brug, moeten dienen?

Men ziet het, ook de bouw van pontonbruggen op een wijze als is aangegeven in het van 1922 dateerende voorschrift „Brückenbau”, Teil II (blz. 229 e.v.), *een constructie, die snelle splitsing in vele doorlaatvakken toelaat, komt in zeker opzicht in het gedrang.*

De buitenlandse litteratuur van den laatsten tijd maakt daarvan geen gewag meer en ook overste BAILLS roert dit punt in zijn verhandeling niet aan. Over oorlogservaring beschikt men in dit opzicht niet, hoewel het denkbeeld al zéér oud is.

Uitvoerbaar is deze methode bij gebruik van pontonmaterieel wel; *in ons land zijn daarmede eenige jaren geleden ook proeven genomen*¹⁾. De praktische waarde van de methode is echter nog hoogst twijfel-

¹⁾ Wij willen hier op een in beproeving komende brugconstructie voor den V.P.T. wijzen, die snellen brugbouw verzekert en waarbij met hetzelfde aantal pontons een $\pm 40\%$ grootere bruglengte wordt verkregen. T.z.t. zullen wij wel gelegenheid krijgen hierop uitvoerig terug te komen.

achtig, afgezien van vele nadeelen, er aan verbonden. Wat zou een plotseling oplossing van een brug in veerdiensten niet een stagnatie geven in het verkeer en wat een tijdverlies! Een tijdverlies zeker nog grooter dan de tijd, die een eventueel noodige herstelling van de brug zou kosten! Waar blijven de brughoofden? Worden deze niet afgebroken, dan blijven ze onder vuur liggen. Naast de brug moeten de noodige aanleghoofden voor de veerdiensten ook reeds dadelijk aanwezig zijn; deze aanleghoofden zijn eveneens aan vuur blootgesteld. Wat een materieel, maar ook personeel, zal er noodig zijn!

Zeker de methode heeft in theorie, vooral voor den leek, iets aantrekkelijks, doch onze beschouwingen zullen voor menigeen aanleiding zijn om deze kwestie thans van ruimer standpunt te bezien.

Tegen het gebruik van veerdiensten pleit in elk geval het feit, dat de over te zetten troepen langeren tijd aan eventueel artillerievuur zullen zijn blootgesteld dan bij een overtocht over een brug. Dit is natuurlijk een zéér belangrijke factor.

Komen deze veerdiensten in de zône van het artillerievuur te liggen, dan moeten de verliezen dientengevolge grooter zijn dan bij een brug. Wij bedoelen hiermede de door de over te zetten troepen te lijden verliezen; het is voorts nog de vraag of de verliezen aan pontonmaterieel ook niet grooter zullen worden!

Voor wat betreft de uit doorlaatvakken (vloten) bestaande pontonbrug is deze, uit technisch oogpunt beschouwd, op ruw water in het nadeel bij een op de gebruikelijke wijze gebouwde pontonbrug¹⁾.

Wij „wagen” het aan het voorgaande nog toe te voegen, dat de bouw van een brug, vrijwel uitsluitend uit doorlaatvakken bestaande, nimmer kan worden aangehaald als een bouwmethode, die o.m. toegepast wordt om aan aanvallen uit de lucht te *ontkomen!* In de eerste plaats is natuurlijk het tijdsverloop tusschen een aangekondigden aanval en den aanval zelf veel te kort om daarin de brug in veerdiensten te splitsen en in de tweede plaats zal bij bedrijvigheid in de lucht, wel géén gelegenheid meer bestaan om de brug weer te bouwen anders dan bij duisternis of onder een kunstmatigen nevel. *Deze kunstmatige nevel eerder toegepast zou het afbreken van de brug overbodig hebben gemaakt!*

Enfileerend vuur acht men verder minder uitwerking te hebben op een brug dan op overzetlichamen, die zich in de gevaarlijke zône moeten verplaatsen.

Men bedenke voorts, dat het

1e. *eenvoudiger is bij storm een gebouwde brug intact te houden, dan de brug bij een zelfde windsterkte te bouwen,*

2e. *geen enkel bezwaar oplevert bij mist een brug over te trekken, maar dat de capaciteit van een veerdienst bij mist belangrijk zal verminderen, zoo niet tot nul zal worden teruggebracht.*

De ervaringen van den Marneovergang in 1918 zijn niet in strijd

¹⁾ De tusschenpontons kan men gemakkelijk wegnemen.

met de neergeschreven opvattingen. Onder een buitengewoon hevig artillerievuur en onder tallooze aanvallen uit de lucht hebben de Duitsche pontoniers kans gezien om over de Marne 3 gewone en 5 versterkte bruggen intact te houden. Zij hadden aanvankelijk gehoopt 7 bruggen van elke soort te kunnen bouwen. De leiding ging hier met den meesten spoed tot brugbouw over, wel wetende, dat bruggen het grootste rendement hebben.

Hetgeen wij omtrent uit doorlaatvakken samengestelde pontonbruggen hebben vermeld, geldt evenzeer voor uit doorlaatvakken bestaande schipbruggen. De doorlaat in de schipbrug is het zwakste punt; de „doorlaatvak’’methode is daarom minder aan te bevelen dan de thans voorgeschreven wijze. Bij toepassing van gunstig gebouwde, liefst gelijksoortige vaartuigen, voorzien van een constructie, die met het oog op het dubbele, zware verkeer aan hooge technische eischen voldoet, kan men voor gunstig gelegen punten natuurlijk wel iets goeds tot stand brengen, maar het zal ver van eenvoudig zijn. Vooral de koppeling der vakken of vloten, de inrichting der brughoofden (getijrivieren, enz.) zijn zaken, die niet zoo maar op te lossen zijn, daar men ook met andere dan alleen technische eischen rekening moet houden. Een pontonbrug, men bedenke dit wel, heeft juist haar waarde te danken aan de „slappe’’ constructie. Voor tijdelijke schipbruggen geldt dit in zekere mate ook; past men hier „stijve’’ constructies toe (b.v. systeem Inglis), dan moeten deze ook buitengewoon stijf zijn om onder alle omstandigheden de schipbruggen intact te kunnen laten. Er zijn over dit onderwerp al heel wat pennen in beweging geweest.

In binnen- en buitenland vindt men vele voorbeelden van schipbruggen, ook de krijgsgeschiedenis laat ons in dit opzicht niet in den steek. Het zou te ver gaan op dergelijke bouwmethoden de organisatie te gaan inrichten, afgezien nog van de hooge kosten, die een en ander zou medebrengen. Zeker geldt dit laatste voor schipbruggen voor dubbel verkeer; deze bruggen hebben natuurlijk alleen zin, indien ze gelegen zijn tusschen hoofdverkeerswegen van voldoende breedte. Het brugdek zal in dat geval tenminste 6 M. breed moeten zijn; alle constructies moeten zwaarder worden, zoodat ook het eigen gewicht belangrijk grooter wordt.

Met den max. last en met het eigen gewicht rekening houdende, komt men tot vaartuigen met een groot draagvermogen, dus met een groot trefbaar oppervlak; hierdoor is het totale trefbaar oppervlak van de reeds breede brug nog grooter geworden en daarmee o.m. de kans op treffers bij aanvallen uit de lucht.

Het is o.i. juister om te streven naar krachtige beschermingsmiddelen voor de militaire bruggen, dan om te streven naar niet eenvoudige constructies, waarvan het nog hoogst twijfelachtig is of ze eenige praktische waarde hebben en waarvan men zonder eenige oorlogservaring al kan zeggen, dat zij een sterk verminderde capaciteit tot gevolg

zullen hebben, indien splitsing der bruggen in veerdiensten wordt bevolen.

Opmerkelijk is het uit technisch oogpunt lezenswaardig artikel „Bau von Schleppschiffbrücken“ van de hand van overste EMIL KERN, verschenen in de Mei—Juni aflevering 1928 van de „Militärwissenschaftliche und technische Mitteilungen“. De in het voorbeeld besproken schipbrug ter lengte van 343 M. heeft een totaal oppervlak (vaartuigen en brugdek) van $\pm 8800 \text{ M}^2$. en heeft dus globaal evenveel kans getroffen te worden als een vaste brug van dezelfde lengte ter breedte van $\pm 25\frac{1}{2}$ M.! Men mag gerust aannemen, dat de schrijver van dit artikel ook op een doelmatige bescherming heeft gerekend!

Een Nederlandsche militaire schipbrug heeft bij dezelfde lengte een trefbaar oppervlak van slechts $\pm 2950 \text{ M}^2$. In plaats van een brug voor dubbel verkeer verkiezen wij 2 smallere bruggen, hetgeen ook meer in overeenstemming is met de breedte van het wegennet.

Zullen de schipbruggen trouwens wel aan artillerievuur zijn blootgesteld? Zeker niet aan dat artillerievuur, waarvan veel uitwerking op de bruggen is te verwachten.

Bij een gedwongen terugtocht kunnen wij het ons indenken, dat op een gegeven oogenblik ook de schipbruggen onder artillerievuur komen te liggen, maar onder dergelijke omstandigheden is het zeker gewenscht de schipbruggen zolang mogelijk te handhaven en ze dus pas op het laatste oogenblik te laten springen.

Ook schipbruggen moeten steeds door één of meer veerdiensten worden geflankeerd o.m. om zoo noodig verkeer in tegengestelde richting te kunnen opnemen. Bij een gedwongen terugtocht moet verder al het mogelijke worden gedaan om een groot aantal roei- en andere kleine vaartuigen te verzamelen, die dan gebruikt worden om de laatste troepen over te brengen, als de schipbrug is opgeblazen.

In het begin van dit artikel spraken wij over het gebruik van vakwerkspanningen van 32 M. bij schipbruggen. Wanneer men bedenkt, dat de vakwerkspanningen van 32 M., die een eigen gewicht hebben van $\pm 20.000 \text{ K.G.}$, nog slechts geschikt zijn voor telkens één voertuig van 8000 K.G., dan zal het den lezer wel duidelijk zijn, dat men in een zéér zware constructie vervalt, indien dergelijke spanningen voor onafgebroken verkeer moeten zijn berekend.¹⁾ Deze groote spanningen zou men bij een eventueele splitsing toch moeten laten liggen en zij blijven dus aan aanvallen uit de lucht bloot gesteld.

Eén mogelijkheid willen wij hier nog vermelden, hoewel het ook thans de vraag is of van practisch nut kan worden gesproken. Men zou n.l. de schipbruggen alleen 's nachts in bedrijf kunnen houden en overdag dus afgebroken kunnen laten; dit kan natuurlijk alleen op die punten, waar overdag slechts zéér weinig verkeer zal zijn, welk verkeer dan door de flankerende veerdiensten kan worden opgenomen. Men moet in dit geval gelegenheid hebben om de brugdeelen verspreid en

¹⁾ Ongeveer 4 vrachtauto's van 8 ton per spanning van 32 M.

zooveel mogelijk gedekt voor anker te leggen. Wij kennen thans ook aan deze methode géén groote praktische waarde meer toe. Heeft de schipbrug lange brughoofden en laat men deze staan, dan kan men slechts *van iets verminderde trefkans* spreken; breekt men de brughoofden ook af, dan gaat hiermede, maar meer nog met het weder bij duisternis bouwen, zéér veel tijd gemoeid.

Wij zullen thans van dit belangrijke onderwerp afstappen en nog enkele andere vraagstukken in het kort de revue doen passeeren.

De in ons land sedert jaren gehuldigde opvatting, dat *stellen gekoppelde pontons* ondanks hun grootere stabiliteit, bij *het eerste overzetten niet in aanmerking* komen, omdat ze den vijand een grooter doel bieden en minder gemakkelijk te behandelen zijn, wordt ook door overste BAILLS gedeeld. Nu men allerwege overtuigd is van de groote stabiliteit van de pontons bij oordeelkundige belasting, zal men zich ook wel in de losse pontons veilig voelen. Wij mogen er hier de aandacht op vestigen, dat de op *halve pontons gebouwde loopbrug* in verschillende tijden van het jaar (afhankelijk van den waterstand) *een uitnemend overgangsmiddel* is, dat een zéér klein trefbaar oppervlak heeft en dat reeds zéér spoedig na het eerste overzetten kan worden gemaakt.

Laat de waterstand het toe, de loopbrug tusschen twee kribben te bouwen, dan kan b.v. op den Rijn met een zéér gering aantal pontons worden volstaan.

Over de noodzaak van het houden van *voor oefeningen* voor een in het vooruitzicht zijnden rivierovergang zal wel géén verschil van meening meer bestaan.

Buitenboordmotoren kunnen in sommige gevallen bij het overzetten van groot nut zijn, b.v. op zéér breede rivieren, bij sterken stroom of bij krachtigen wind. Voor het overzetten met enkele pontons achten wij ze in de meeste, zoo niet alle, gevallen ongeschikt, zelfs ook in een later stadium van den overgang.

Aanvankelijk maken ze te veel lawaai en zouden ze het verrassende element kunnen schaden; in het algemeen zal men verder bij het overzetten met enkele pontons veel bezwaren ondervinden omdat de schroef zich vrij ver beneden het vlak van de ponton bevindt.

Zoodra echter een aanvang wordt gemaakt met het overvaren met vloten, kunnen buitenboordmotoren goed werk doen, vooropgesteld, dat aanleghoofden voor deze vloten zijn gebouwd, zoodat men er zeker van is, dat de schroef voldoende water zal vinden. De vloten moeten echter van een volledig aantal roeiers voorzien blijven; deze roeiers kunnen dan oogenblikkelijk invallen, als de motoren door een in- of uitwendige oorzaak in gebreke blijven hun werk te verrichten. Wij weten, dat wel eens beweerd is, dat de buitenboordmotoren ook bij het overzetten met losse pontons met succes kunnen worden gebezigd, maar zij, die dat beweren zijn niet voldoende op de hoogte van den gang van zaken bij een overgang en evenmin van de gesteldheid van de oevers der Nederlandsche rivieren. Het gaat toch niet aan om bij de

keuze van overgangspunten ook nog te letten op het aanwezig zijn van voldoende water voor de schroef.

Naar onze meening moeten *buitenboordmotoren* bij het overzetten als *een toevallige bate* worden beschouwd; m.a.w. men richte de organisatie niet in op de aanwezigheid der motoren, daar zij nooit met absolute zekerheid een aantal roeiers kunnen vervangen.

Het voorgaande sluit niet uit, dat buitenboordmotoren voor andere doeleinden dan voor het overzetten met vloten met veel succes kunnen worden benut.

De Fransche pontonniers gebruiken sedert een 10 tal jaren een op de opboeisels der pontons geplaatste motor (propulseur) van 8—12 P.K. Thans schijnen zij proeven te nemen met een nieuw voortbewegingsmechanisme „de motogodille”; blijkbaar heeft de andere methode, die het meeste overeenkomt met den buitenboordmotor, niet voldaan.

Bij niet te ruw water en met niet te groote snelheid varende (met het oog op de lichte constructie der pontons) kunnen gewone, kleine motorbooten worden gebruikt voor het oversleepen van pontons en vloten; gewenscht is het om hierbij eenige voorzieningen aan de pontons of vloten te treffen. Op de Donau, waar deze wijze van overzetten door haar groote breedte volkomen tot haar recht komt, is er tijdens den wereldoorlog veel gebruik van gemaakt.

Wat betreft de *wijze van brugbouw* kent men ook hier den pontonsgewijze en den vaksgewijze bouw. Het zal geheel van de omstandigheden afhangen, welke wijze zal moeten worden toegepast. In het buitenland beschouwt men den pontonsgewijze bouw als de normale bouwwijze; in ons land is voor den V.P.T. de vaksgewijze bouw feitelijk de eenige gebruikte methode, terwijl voor de P.A. geen normale methode is aan te geven. Met de P.A. wordt, dan eens vaksgewijze, dan weer pontonsgewijze gebouwd.

Van de technische uitrusting der P.A. heeft steeds *de verhouding van het aantal schragen tot het aantal pontons* een belangrijk punt van overweging uitgemaakt.

Heeft men een pontonbrug gebouwd over een rivier met flauwhellende oevers en begint het water te wassen, dan heeft men veelal, alvorens behoefte te hebben aan meer pontons, eerst meer schragen noodig. Men denke ook maar eens aan de uiterwaarden! Een prachtig voorbeeld van een groot aantal schragen, dat bij het wassen van het water noodig was, geeft de reeds aangehaalde overgang over de Weichsel in 1915. Ook voor geheel verhoogde en voor zware pontonbruggen kan een groot aantal schragen niet worden ontbeerd. Bij de Oostenrijksche P.A. heeft men een even groot aantal schragen als pontons (1:1); ook in Duitschland kwam na den wereldoorlog de wensch om over meer schragen te beschikken sterk naar voren; daar was de verhouding 1:3.

Bij de materieeluitrusting van de Nederlandsche P.A. is daarmede rekening gehouden; telt men ook de losse draagbalken met draagstukken

mede, dan heeft elke P.A. 8 schragen no. 1, 8 schragen no. 3 en 8 losse draagbalken met draagstukken, dus 24 vaste ondersteuningslichamen tegen 24 pontons als drijvende ondersteuningslichamen.

Bij flauwhellende oevers, bij verhoogde en bij zware bruggen vinden de losse draagbalken met of zonder draagstukken veel toepassing.

Men weet, dat men vroeger liefst zooveel mogelijk pontons in een brug bouwde, daar dit den brugslag bespoedigde; thans gebruikt men liefst zooveel mogelijk schragen en wel om de volgende redenen:

- 1e. blijven er dan meer pontons voor het overvaren beschikbaar,
- 2e. hebben schragen met bijbehorende spanningen minder van artillerievuur of van aanvallen uit de lucht te lijden dan pontons met bijbehorend dek; de uitwerking is n.l. bij schraagspanningen meer plaatselijk.

Over het aantal manschappen, die in één vaart moeten worden overgezet, is al veel te doen geweest. Dit aantal is, behalve natuurlijk van de taktische omstandigheden, in hooge mate afhankelijk van de breedte van de rivier, dus van den tijd voor een heen- en terugvaart benoodigd.

De bij de eerste overvaart overgezette manschappen zullen zich, indien een heen- en terugvaart b.v. 30 minuten duurt, gedurende dien tijd op den vijandelijken oever moeten kunnen handhaven. Dat dientengevolge bedoeld aantal manschappen tegenover een sterken tegenstander groot zal moeten zijn, behoeft wel geen nadere toelichting. De hoeveelheid beschikbaar pontonmaterieel of ander licht overgangsmaterieel daarvoor benoodigd spreekt daarom ook een woordje mede.

De bekende kwestie *houten of metalen ponton* is nog steeds niet opgelost en zal o.i. ook wel nimmer worden opgelost, daar beide voor- en nadeelen hebben, die elk voor zich, afhankelijk van velerlei omstandigheden min of meer op den voorgrond zullen treden.

Uit de verhandeling van overste BAILS willen wij tot slot nog één zinsnede aanhalen:

„On peut ajouter que les sappeurs et pontonniers de 1914 à 1918 étaient certainement de valeur supérieur à ceux que nous formons actuellement avec le service de 18 mois.”

Wij hebben deze aanhaling gedaan om er nogmaals op te wijzen, dat men hier met den korten oefentijd van 5½ maand met de voeten op den grond moet blijven en dus niet moet streven naar minder eenvoudig materieel, dat voor het gebruik en de bediening hooge eischen stelt; ook noopt deze korte tijd tot het in den ruimsten zin rekening houden met de bijzondere bekwaamheden van een groot gedeelte van het personeel, dat bij de Pontonniers wordt ingedeeld (varengasten heeft de burgermaatschappij genoeg, met de indeeling van varengasten bij andere onderdeelen dan het korps Pontonniers en Torpedisten en bij de Marine zij men echter zéér spaarzaam).

Men verbeelde zich ook niet, dat men in 5½ maand van den ingelijfd en jongeling meer zal kunnen maken dan een bruikbaar soldaat en pontonnier; dit is al moeilijk genoeg.

Eene beschouwing over de behandeling van krijgs-
gevangenen tijdens den afgelopen oorlog.
De wijzigingen en aanvullingen te dier zake in het
Haagsch Reglement noodig geacht.

DOOR

J. E. FEENSTRA,
Ritmeester der Cavalerie.

Bij de behandeling van dit onderwerp doet zich allereerst de vraag voor:

Wat is een krijgsgevangene?

De omschrijvingen, die wij hiervan vonden, waren over het algemeen vrij vaag. Het Haagsche Reglement zelf laat zich hier absoluut niet over uit. Het meest juiste leek ons de omschrijving, die JACCARD in zijn werk: „*Capture et Captivité des Prisonniers*” geeft, waar hij zegt:

„Een krijgsgevangene is een persoon, die tijdelijk van zijn vrijheid „is beroofd, naar aanleiding van zijn effectieve deelname aan krijgs-„verrichtingen. Het „droit des gens” waarborgt hem echter een aantal „rechten, die maken dat de macht van den Staat, die hem krijgs-„gevangene heeft gemaakt, ten opzichte van zijn persoon beperkt en „aan banden wordt gelegd”.

Onmiddellijk naar aanleiding van deze omschrijving rijst de vraag:

Wat is de macht van den Staat, die krijgsgevangenen maakt, op den krijgsgevangene zelf?

In de oudheid was deze macht onbeperkt en beschikte degene (of de Staat) die krijgsgevangenen nam, naar willekeur over het leven of den dood van den krijgsgevangene.

Maar in onze moderne tijden heeft deze gedachte zich — en zeer gelukkig — in den loop der tijden geleidelijk aan gewijzigd en kunnen wij thans het volgende wel als vaststaande aannemen.

1e. *De krijgsgevangene heeft het volste recht om zijn leven te behouden.* Slechts eene poging tot ontsnapping of rebellie of een misdadig optreden zijnerzijds kunnen zijn ter dood brengen rechtvaardigen.

2e. *De krijgsgevangene behoudt zijn recht op vrijheid.* Hij zal niet in slavernij mogen worden gevoerd of aan derden verkocht worden. Wel zal degene, die hem gevangen maakt, hem mogen beletten te gaan, waarheen, of te doen wat, hij wenscht.

3e. *De krijgsgevangene beschikt over een aantal rechten, die de Staat, die hem gevangen neemt, gehouden is om na te leven,* als: recht op terugzending; recht op soldij; recht van het voeren van correspondentie; recht op bescherming van een neutrale autoriteit; zelfs zal

een zekere categorie der oorlogvoerenden, n.l. de geneeskundige dienst, bijna geheel staan buiten de macht, uit te oefenen door den Staat, die gevangen neemt.

Om na te gaan de *behandeling, die de krijgsgevangenen ondergaan* hebben, moeten wij ons zeer zeker tot in *details* op de hoogte stellen van de *rechten*, die zij bezitten.

Te dien aanzien *schiet het H.R. zeer veel te kort*; de oorlog van 1914—18 heeft duidelijk aangetoond, dat dit in vele opzichten zeer onvolledig was en in vele gevallen aanvulling behoefde. Verschillende artikelen laten eene te groote vrijheid in de uitlegging van den tekst; eene vrijheid, die werkelijk zoodanig is, dat men eigenlijk in geenerlei opzicht houvast heeft. Wij verwijzen hier o.m. speciaal naar uitingen als in art. 4: „Kgv moeten met *menschlievendheid* behandeld worden” (een o.i. vage term, die niets zegt); art. 5: „de aan de kgv op te leggen arbeid mag niet *overmatig* zijn (waar is de grens!) en geenerlei verband houden met de krijgsverrichtingen (is practisch onuitvoerbaar)”; art. 8: „Elke daad van insubordinatie wettigt te hunnen opzichte de *vereischte dwangmaatregelen*” (welke?).

Zoo zijn er meer onvolledigheden, die wij echter niet alle zullen opsommen, daar wij er bij de hiernavolgende besprekingen stuk voor stuk op hopen terug te komen.

Dat er vele onvolledigheden waren, moge hieruit blijken, dat, reeds bij den aanvang van den Wereldoorlog, deze aan den lijve door de verschillende oorlogvoerende Staten werden gevoeld. Verschillende Staten hadden als uitvloeisel van het H.R. tal van disposities reeds in speciale reglementen vastgelegd. Andere hadden in hun militaire reglementen de voornaamste bepalingen opgenomen.

Reeds in het eerste oorlogsjaar zien wij in de verschillende Rijken de volgende allernoodzakelijkste aanvullingen aanbrengen.

Duitschland,

dat geen algemeen Reglement had vastgelegd, maar slechts eenige algemeene principes had aangegeven, die elke Commandant van een krijgsgevangenenkamp naar willekeur kon uitleggen, vaardigde achter-eenvolgens uit:

3 Februari 1915 Regeling van de correspondentie;

16 Februari 1915 Regeling over de communicatie der inlichtingen;

15 Februari 1915 Generale instructie voor krijgsgevangenen,

gevolgd door:

27 Augustus 1915 Nogmaals regeling correspondentie;

15 Februari 1915 Nadere regeling van de voeding.

Frankrijk vulde aan:

14 October, 23 October, 30 November, 23 December 1914 en 15 Januari 1915 in zake de *correspondentie* der krijgsgevangenen en op 1 Maart betreffende de *reorganisatie van den dienst der krijgsgevangenen*.

Engeland.

14 December 1914 en daarna, verschillende besluiten, betreffende soldij, instelling informatiebureaux, etc.

Italië.

Publiceert 29 Augustus 1915 een *compleet reglement* over de behandeling der krijgsgevangenen.

Maar toch waren al deze regelingen onvoldoende, om de vele puzzles, die zich in den loop der jaren aangaande de behandeling der krijgsgevangenen voordeden, op te lossen. De neiging bleef bestaan, om aan weerskanten de krijgsgevangenen te onderwerpen aan een régime, gelijkwaardig aan dat, opgelegd aan de personen van de eigen partij, die in handen der tegenpartij waren gevallen. Resultaat was, dat men zich *absoluut regelde naar de krijgsgevangenen, die het slechtst behandeld werden*. De krijgsgevangenen zelve werden hier in elk opzicht de dupe van.

Men trachtte deze toestanden te verbeteren door van beide zijden, zoowel van Entente als Centrale zijde, tot onderlinge oplossing van verschillende moeilijkheden te komen. In dit zoeken en tasten, om tot overeenstemming aangaande verschillende zaken te komen, zijn 3 verschillende fasen te onderscheiden:

A. *Langs diplomatieken weg tot oplossing van verschillende vraagpunten trachten te komen*. Wisseling van nota's door bemiddeling van neutrale mogendheden.

Op deze wijze werden een aantal punten geregeld als:

uitwisseling van zwaar gewonden en hun interneering in neutrale landen; bezoeken aan krijgsgevangenenkampen door gedelegeerden van neutrale landen; terugkeer van personeel van den mil. geneesk. dienst.

Maar de puzzles werden steeds grooter, eene andere oplossing moest worden gezocht. Echter hoe langer de oorlog duurde, des te grooter de afkeer wederzijds werd, om mondeling over verschillende onderwerpen te confereeren. Toch moest het deze richting uit, want de onder A gevolgde methode was — over zoovele schijven loopende — te omslachtig.

Eenige neutrale Staten boden hunne bemiddeling aan. Het Int. Comité van het Roode Kruis te Genève trachtte telkens opnieuw een neutraal terrein te vinden om de belligerenten samen te brengen. Eindelijk gelukte dat ten deele.

B. *November 1915 had de Conferentie te Stockholm plaats*, waar de Duitse, Oostenrijk-Hongaarsche en Russische afgevaardigden van het Roode Kruis te zamen kwamen.

De besluiten, hier genomen en nader uitgewerkt in Mei 1916, gaven niet die resultaten, die er van verwacht werden.

Toch werden zij *gevolgd door twee andere Conferenties* in December 1916 en Augustus 1917. De besluiten, die hier aangenomen werden, droegen geen enkel bindend karakter voor de verschillende regeeringen.

Toch hadden deze Conferenties het groote voordeel, dat zij den weg baanden voor de richting, die eindelijk door de Staten zou worden gevolgd.

C. *In den loop van den zomer van 1917 werden directe onderhandelingen gevoerd tusschen Engelsche en Duitse vertegenwoordigers onder presidium van den Nederlandschen Minister van Buitenlandsche Zaken. Als resultaat hiervan werd 2 Juli een verdrag gesloten, regelen- de de condities van terugzending van zwaar gewonden, interneering van sommige categorieën krijgsgevangenen, die daarvoor in aanmerking kwamen, in neutrale landen en de te volgen gedragslijn ten opzichte van hen, die in krijgsgevangenschap bleven.*

Dit verdrag was de baanbreker voor tallooze, daarna tusschen de verschillende oorlogvoerenden gesloten verdragen ten opzichte van de be- handeling van krijgsgevangenen.

Om deze alle op te noemen, zou ons te ver voeren. Wel valt het te betreuren, dat in plaats van eene serie van *individueele* verdragen te teekenen, de twee groote groepen van oorlogvoerenden niet een *alge- meen* verdrag hebben gesloten, dat op alle zich in de verschillende landen bevindende krijgsgevangenen van toepassing kon zijn. Op deze wijze zouden groote onbillijkheden — die nu al die jaren bestaan hebben — uit den weg zijn geruimd.

Jammer ook is, dat deze verdragen, alleen geldig en gesloten gedurende den oorlog, nu weder van nul en geener waarde zijn. Toch vormen zij op zichzelf eene oprechte poging, om te trachten de rechten en verplichtingen van den Staat, die krijgsgevangenen neemt, vast te leggen; te meer waar zij, in tegenstelling met het zoo oppervlakkige H.R., tot in details de zaken, waarop zij betrekking hadden, regelden.

Een voorname rol in dit opzicht hebben de Fransch-Duitsche overeenkomsten van Maart en April 1918 en de in hetzelfde jaar gesloten Duitsch-Amerikaansche overeenkomst gespeeld.

Behalve reeds bovengemelde onderdeelen, behandelden deze verdragen op zeer juiste wijze tot in details o.m.: te verleenen bescherming na gevangenneming; huisvesting; organisatie en inspectie van kampen; voeding; soldij der officieren; uitvoering van straffen; condities voor werkgeving; medische behandeling; correspondentie, etc.

Na deze algemeene beschouwingen zullen wij thans in details nagaan de behandeling der krijgsgevangenen tijdens den afgelopen oorlog en wel in de eerste plaats:

I. Op het gevechtveld.

Allereerst meenden wij hier in het kort te moeten aanstippen de *verplichting, om kwartier te geven aan den vijand, die geen weerstand meer biedt of die zich overwonnen verklaart.*

Hoewel dit begrip reeds in de oudheid is vastgelegd geworden door CICERO en later bevestigd is geworden door mannen als GROTIUS en

VATTEL, zien wij hiertegen, door alle oorlogen heen, zondigen. Ook de afgelopen oorlog heeft hier geene uitzondering op gemaakt. Tallooze malen, zowel van Centrale als van Entente-zijde, is hiertegen gezondigd. Het geruchtmakende proces van den generaal STENGER, die op 26 Augustus 1914 een order aan zijn troepen uitgaf, waarin werd medegedeeld, dat geen kwartier zou worden verleend, ligt ons nog versch in het geheugen en behoeft werkelijk niet als een unicum te worden beschouwd.

Nu rijst onmiddellijk de vraag:

Is de verplichting, om kwartier te geven, absoluut, of kan hier onder bepaalde omstandigheden van afgeweken worden?

De meeningen hierover zijn zeer verdeeld. De meeste schrijvers over internationaal recht — hoewel ten volle het principe, dat kwartier moet worden verleend, erkennende — staan toch sommige restricties toe. Het Duitsche „Kriegsbrauch im Landkriege” onderscheidde 4 gevallen, waarin hiervan kon worden afgeweken. Hoofdzak van de Duitsche opvatting was, dat het *militaire belang gaat boven het oorlogsrecht*.

Zeer zeker is dit een gevaarlijke theorie, die tot allerlei excessen aanleiding kan geven en uit een zuiver oogpunt van oorlogsrecht is zij te verwerpen. Maar in de praktijk van den oorlog kunnen wij ons gevallen voorstellen, waarin deze theorie gehuldigd zal worden, als zijnde *de onverbiddelijke wet van het zelfbehoud*. Er zijn voor ons gevallen denkbaar, waarin niet anders gehandeld zal kunnen worden, ten spijt van alle regelen in duffe vergaderzalen vastgelegd door zeer goed onderlegde rechters — specialisten op hun gebied — maar niet in dat van het harde oorlogsvak.

Waar „Kriegsbrauch im Landkriege” als een van de 4 gevallen als dringende noodzakelijkheid de *quaestie van de represailles* aanneemt, zijn wij dit ten eenenmale oneens. Dit zouden wij willen uitschakelen en als o.i. overbodig en wreed willen verwerpen. Onze *slotsom* zoude zijn, dat de volgende restricties moeten worden aangelegd en in acht genomen en dat het recht om krijgsgevangenen te dooden zal kunnen bestaan in de navolgende gevallen:

1. *bij het plegen van misdrijven of handelingen door krijgsgevangenen, die volgens de burgerlijke of militaire strafwetten met den dood worden gestraft;*
2. *bij verzet of poging tot ontvluchting als gevolg van het gewapender hand optreden daartegen;*
3. *in geval van dringende noodzakelijkheid, wanneer de middelen, om in een behoorlijke bewaking van de gevangenen te voorzien, ontbreken en deze een gevaar voor de eigen troepen opleveren.*

Gaan wij thans na *de verschillende maatregelen, genomen op het gevechtsveld betreffende de behandeling der krijgsgevangenen.*

Eerste veiligheidsmaatregel, die genomen wordt, is de krijgsgevangenen te *ontwapenen*. Wapenen, paarden, militaire papieren en uitrustingsstukken behooren aan den Staat, die krijgsgevangenen maakt. Persoonlijke eigendommen niet, zooals het Haagsche Reglement in art. 4, 3de alinea, uitdrukkelijk voorschrijft.

Het recht van buit is dus vervallen; toch is tegen deze bepaling aan weerskanten der oorlogvoerende partijen meermalen in den afgelopen oorlog gezondigd.

Waar niet in voorzien is in het Haagsche Reglement is, dat voorwerpen van waarde, die het den krijgsgevangenen mogelijk zouden kunnen maken te ontsnappen, hun als regel ontnomen worden. Dat dit gebeurt, is een natuurlijk gevolg van het recht, dat de Staat, die krijgsgevangenen maakt, bezit, om te beletten dat de gevangenen wederom aan de krijgsverrichtingen deelnemen.

Eene aanvulling in den geest, als is vastgesteld bij het Fransch-Duitsche verdrag van 15 Maart 1918, zou dan ook wel op haar plaats zijn, bijvoorbeeld aldus:

Het geld, dat aan de krijgsgevangenen ontnomen wordt (op bevel van en onder toezicht van een officier), zal voor hen worden opgeschreven en hun zal hiervoor een reçu ter hand worden gesteld. Het zal den krijgsgevangenen veroorloofd blijven, andere voorwerpen van waarde, als ringen, horloges, etc., zoo ook de onderscheidingsteekenen van hunnen rang en hunne decoratiën, te behouden.

Na de krijgsgevangenen ontwapend te hebben, is de Staat, die krijgsgevangenen maakt, gerechtigd alle dusdanige veiligheidsmaatregelen, die de oogenblikkelijke toestand vereischt, te treffen. Onmiddellijk na de gevangennamen is het van het hoogste belang van den krijgsgevangene *waardevolle inlichtingen* over den toestand, sterkte zijner troepen, etc. te verkrijgen. Dit schijnt niet altijd op zachtzinnige wijze te zijn gebeurd. In de literatuur, die hierover bestaat, trof het ons dat vaak middeleeuwsche martelmiddelen wederom opgeld deden. In de Engelsche literatuur vonden wij o.m. van Engelsche zijde zelf toegegeven dat het z.g.n. „bullying system” — het beste te vergelijken met het overdonder systeem van baren op militaire inrichtingen — veelvuldig werd toegepast. Van Amerikaansche zijde lazen wij van nog drastischer middelen om gevangenen tot spreken te krijgen.

Eene aanvulling van het H.R., in den geest als aangegeven op de Conferentie te Copenhagen, zoude hier zeer zeker op haar plaats zijn, door te bepalen dat:

het niet toelaatbaar is, dwangmiddelen, van welken aard ook, te gebruiken om van krijgsgevangenen inlichtingen te verkrijgen over den toestand hunner eigen troepen of van hun eigen land.

Het humaniteitsstandpunt eischt, dat de krijgsgevangenen zoo spoedig mogelijk uit de gevechtszône zullen worden gevoerd. In den afgelopen oorlog was de praktijk, dat de krijgsgevangenen in den regel onder

bewaking van een escorte worden gesteld en voorloopig daar werden opgeborgen, waar het toezicht het gemakkelijkst was.

Ook hier zou eene aanvulling van het Haagsche Reglement noodig blijken door te bepalen, dat de krijgsgevangenen ten spoedigste zullen moeten worden geëvacueerd naar concentratiekampen, tenminste 30 K.M. achter de vuurlinie gelegen. Het is gebleken, dat juist de eerste dagen der krijgsgevangenschap voor de krijgsgevangenen het moeilijkst en het zwaarst zijn en hun behandeling uit den aard het slechtst.

Het is den Staat, die krijgsgevangenen maakt, *nadrukkelijk verboden*, de krijgsgevangenen *nodeloos bloot te stellen aan vijandelijk vuur*. Toch is ook hiertegen in den afgeloopen oorlog herhaaldelijk gezondigd.

Het uit de gevechtszône meer naar achteren transporteeren van krijgsgevangenen is dikwijls een bron van lijden en van groote ontbering voor hen geweest. Vooral het transport per spoorweg was in vele gevallen meer dan schandelijk, ja zelfs beestachtig te noemen. Gevallen, dat 40 tot 60 gevangenen gedurende 6 dagen achtereen opgesloten waren in beestenwagens, zonder eten of drinken, zijn veelvuldig aan beide zijden voorgekomen.

Ook te dezen opzichte dienen maatregelen te worden genomen en zou eene *opname in het Haagsche Reglement* van een artikel, dat o.m. voorschrijft, dat krijgsgevangenen tijdens hun transport beschermd dienen te worden tegen geweldpleging, beledigingen en vijandige publieke belangstelling, zeer zeker op zijn plaats zijn.

(Slot volgt.)

HET NEDERLANDSCH-INDISCHE LEGER I. (October 1928).

1. Land en Volk.

Nederlandsch-Indië heeft eene oppervlakte van 1.900.152 K.M². (ruim 55 × Nederland) met eene bevolking van 51 miljoen inwoners¹⁾. Java (met Madoera) heeft daarvan eene oppervlakte van 131.444 K.M². (4 × Nederland) met 36,4 miljoen inwoners.

Tot de bevolking behooren 210.000 Europeanen, 49,8 miljoen Inlanders, 881.000 Chineezzen en 74.000 Arabieren.

2. Opperbevelhebberschap, Legercommando.

Volgens de „Wet op de staatsinrichting van Nederlandsch-Indië” („Indische staatsregeling”) is de Gouverneur-Generaal *opperbevelhebber* van de in Ned.-Indië aanwezige landmacht, eveneens van de aanwezige zeemacht behoudens de administratieve betrekkingen van de zeemacht met het Departement van Marine.

Hij benoemt, bevordert en ontslaat de officieren, met uitzondering van de opperofficieren, wier benoeming en ontslag berust bij de Kroon.

De staf van den Gouverneur-Generaal bestaat uit 3 adjudanten, en wel een luitenant-kolonel, een kapitein (ritmeester) en een kapitein of eerste luitenant, voor welke officieren één kan behooren tot de Koninklijke Nederlandsche Marine.

Commandant van het leger, tevens Hoofd van het Departement van Oorlog, is een opperofficier met den rang van luitenant-generaal.

3. Departement van Oorlog.

Het Departement van Oorlog bestaat behalve uit het Kabinet van den legercommandant uit 12 afdelingen:

Ie. Afd. Secretariaat, waarbij het „kantoor voor geestelijke en lichamelijke ontwikkeling en ontspanning”, onder een luitenant-kolonel of majoor;

Iie. Afd. Hoofdkantoor der infanterie, onder een generaal-majoor tevens inspecteur der infanterie;

IIIe. Afd. Hoofdkantoor der artillerie, onder een generaal-majoor of kolonel, tevens inspecteur der artillerie;

IVe. Afd. Hoofdkantoor der genie, onder een generaal-majoor of kolonel tevens inspecteur der genie;

Ve. Afd. Hoofdkantoor der militaire administratie, onder een kolonel of luitenant-kolonel, tevens inspecteur der militaire administratie;

VIe. Afd. Hoofdkantoor van den militair geneeskundigen dienst, onder een generaal-majoor of kolonel, tevens inspecteur van den militair geneeskundigen dienst;

¹⁾ Volgens administratieve gegevens van eind 1925.

VIIe. Afd. A. Hoofdkantoor van den generalen staf, onder een generaal-majoor of kolonel, hoofd van den generalen staf, tevens inspecteur van de militaire luchtvaart;

VIIe. Afd. B. Hoofdkantoor der intendance, onder een kolonel, hoofdintendant;

VIIIe. Afd. Hoofdkantoor der cavalerie, onder een kolonel of luitenant-kolonel, tevens inspecteur der cavalerie en inspecteur van het remonte-depôt.

IXe. Afd. Hoofdkantoor van den topographischen dienst, onder een kolonel, luitenant-kolonel of majoor;

Xe. Afd. Hoofdkantoor van het dienstplicht- en reservepersoneel, onder een luitenant-kolonel dan wel een gepensionneerd of gewezen officier, inspecteur van het dienstplicht- en reservepersoneel;

XIe. Afd. Hoofdkantoor van den militair diergeneeskundigen dienst, onder een dirigeerend paardenarts der 1e of 2e klasse (luitenant-kolonel of majoor), tevens inspecteur van den militairen diergeneeskundigen dienst.

4. Gewestelijke en plaatselijke staven.

Java is verdeeld in 2 militaire afdeelingen:

De eerste militaire afdeeling, omvattende de gewesten West-Java, Pekalongan en Banjoemas, onder bevel van den Commandant der 1e Divisie (staf te *Wetevreden*);

De tweede militaire afdeeling, omvattende de rest van Oost-Java, alsmede Madoera, onder bevel van den Commandant der 2e Divisie (staf te *Magelang*).

De Buitengewesten zijn verdeeld in verschillende Gewestelijke militaire Commandanten, welker bevelhebbers evenals die van de 2 militaire afdeelingen op Java, rechtstreeks gesteld zijn onder den legercommandant.

Een afzonderlijke *plaatselijke commandant* hebben Batavia, Tjimahi en Bandoeng. (Zie de bijlage).

5. De Infanterie.

Tot het wapen der infanterie behooren behalve de staf van het wapen, 6 regimenten veldinfanterie, 2 marechaussee-bataljons op Java, 1 comp. stelling mitrailleurs, 1 comp. wielrijders, 13 bataljons en 2 compagnieën garnizoensinfanterie, het korps marechaussee op Atjeh, 4 zelfstandige subsistentenkaders, 3 depotbataljons en de kaderschool.

De 6 regimenten veldinfanterie bestaan elk uit een staf, 3 bataljons en een mitrailleurcompagnie.

Elk bataljon is samengesteld uit een staf en 3 landaardsgewijze gevormde compagnieën, benevens een gedeelte van het kader eener 4e compagnie, waarbij de militie na opleiding wordt ingedeeld. Twee der 18 bataljons hebben bovendien een 5e compagnie, waarbij de opleiding der militie plaats heeft.

Bij vier der regimenten bevindt zich één, bij de twee andere bevinden zich twee compagnieën bestaande uit militairen van Europeeschen landaard.

De compagnie bestaat uit 3 sectiën elk à 3 brigades en heeft eene sterkte van 3 officieren en 214 man.

Bij de niet-Europeesche comp. zijn van de 9 brigade-commandanten 6 Europeesche (sergeanten) en 3 niet-Europeesche (sergeanten 1e Klas).

De *bewapening* is:

voor den Europ. infanterist: geweer M. 95 met bajonet;

voor den niet-Europ. infanterist: karabijn M. 95 met klewang;

per infanterie-compagnie: 9 karabijn mitrailleurs, systeem Madsen;

per mitrailleur-compagnie: 18 mitrailleurs M. 23, systeem Vickers.

De *standplaatsen van de staven der veldinfanterie* zijn:

1e Divisie		2e Divisie	
1 R.I.	Staf te Meester Cornelis	4 R.I.	Staf te Magelang
	11e Bat. te id.		1e Bat. te id.
	12e „ „ id.		2e „ „ id.
	16e „ „ id.		7e „ „ id.
	1e M.C. „ id.		4e M.C. „ id.
2 R.I.	Staf te Bandoeng	5 R.I.	Staf te Semarang
	4e Bat. te Tjimahi		5e Bat. te id.
	9e „ „ id.		3e „ „ Poerworedjo
	15e „ „ Bandoeng ¹⁾		21e „ „ Jogjakarta en Soerakarta
	2e M.C. „ Tjimahi		5e M.C. „ Semarang
3 R.I.	Staf te Weltevreden	6 R.I.	Staf te Malang
	10e Bat. te id.		8e Bat. te id. ¹⁾
	20e „ „ id.		13e „ „ id.
	14e „ „ Buitenzorg		19e „ „ id.
	3e M.C. „ Meester Cornelis		6e M.C. „ id.

Elk der 2 *bataljons marechaussee* op Java bestaat uit een staf en 3 compn:

1e. Bat.: staf te Bandoeng, 3 compn. resp. te Tjilatjap, Madjalengka en Serang;

2e. Bat.: staf te Soerabaja, 2 compn. te Soerabaja en 1 comp. te Bondowoso.

¹⁾ Hierbij een militie-opleidingscompagnie als 5e compagnie.

De *compagnie stellingmitrailleurs* heeft tot standplaats Soemedang.

De *compagnie wielrijders* bevattende de kern voor — met behulp van militie — te vormen compagnieën strijders-wielrijders en tevens belast met de opleiding van personeel voor den verbindingdienst, heeft tot standplaats Batoe Djadjar.

De grondslag van de formatie der *garnizoensinfanterie* in de Buitengewesten is het aantal brigades (à 19 karabijnen) dat in verband met den politieken toestand bij de verschillende garnizoenstroepen wordt noodig geoordeeld. Het aantal brigades voor de verschillende garnizoensbataljons is thans als volgt bepaald:

Het Garnizoens Bat. van Palembang en Djambi . . .	48 brigades.
De 2 " " " Sumatra's Westkust en Tapanoeli te zamen	73 " "
De 4 " " " Atjeh en onderhoorigheden ¹⁾ te zamen	124 " "
Het " " " de Wester Afd. van Borneo	35 " "
Het " " " de Zuider en Ooster Afd. van Borneo	55 " "
De 2 " " " Celebes en Manado	79 " "
Het " " " der Molukken	42 " "
Het " " " van Timor en onderhoorigheden	49 " "
De Garnizoens Comp. van Riouw	7 " "
De " " " Bali en Lombok	8 " "
13 Bats. en 2 Compn. met totaal	520 brigades.

Het *Korps Marechaussee* van Atjeh telt 5 divisies elk à 12 brigades, zoodat met de brigades der garnizoensinfanterie, totaal 580 brigades voor politiediensten in de Buitengewesten beschikbaar zijn.

De 4 *zelfstandige subsistentenkaders* zijn resp. gelegerd te Weltevreden, Soerabaja, Bandoeng en Koetaradja.

De 3 *depotbataljons* elk met staf en 3 compn. zijn resp. gelegerd te Bandoeng, Gombong en Willem I. (Ambarawa), zijn belast met de recruten-opleiding.

De *kaderschool* is gevestigd te Magelang.

6. De Cavalerie.

Het wapen der cavalerie bestaat uit den staf van het wapen, 2 *half-regimenten* elk bestaande uit een staf en 3 eskadrons, het *peloton ordonnansen*, het *dépôt der cavalerie*, waarbij de *kaderschool*. De staf van het 1e half-regiment is te Bandoeng, die van het 2e half-regiment te Salatiga gelegerd. De eskadrons 1 t/m 6 bevinden zich resp. te Weltevreden, Tjimahi, Jogjakarta (met 1 peloton te Soerakarta),

¹⁾ Hieronder behoort ook Sumatra's Oostkust.

²⁾ Waarvan 4 bestemd voor Boven Digoel.

Salatiga, Salatiga en Malang. Het depôt der cavalerie en het peloton ordonnansen zijn gevestigd te Bandoeng.

In 1922 werd het aantal eskadrons van 6 tot 4 ingekrompen, doch in 1925 weer tot 6 uitgebreid. Bij elk der beide divisiën is thans een half-regiment ingedeeld.

Ook werden de pelotons die wat landaard betreft dooreen gemengd waren, in 1925, met het oog op een goede aanvoering landaardsgewijze gevormd. Dit laatste hield verband met de invoering van de rangen van niet-Europeesch wachtmeester 1e Klasse en niet-Europeesch brigadier.

Thans behooren tot de 6 veldeskadrons in totaal: 4 pelotons Europeanen, 5 pelotons Manadoneezen en 9 pelotons bestaande uit de overige inheemsche landaarden.

De sterkte van een veldeskadron is 3 officieren, 111 onderofficieren en manschappen en 111 troepenpaarden.

De bewapening is: voor den ruiter, karabijn en sabel; voor het eskadron, 2 karabijnmitrailleurs.

7. De Artillerie.

De artillerie bestaat uit den staf van het wapen, (hoofdkantoor en commissie van proefneming) de mobiele artillerie, de stelling-artillerie en den dienst van het materieel der artillerie en van de artillerie-werkplaatsen.

Tot de *mobiele artillerie* behooren:

1 Reg.	{	Staf te Weltevreden		2 Reg.	{	Staf te Malang
art.		Afd. veldartillerie te id.		art.		Afd. bergart. te Salatiga
		Afd. houwiterart. te id.				Afd. bergart. te Malang
		Afd. bergart. te Tjimahi				

Depôt der mobiele artillerie te Tjimahi.

Bij elk der beide divisiën is één regiment artillerie ingedeeld.

De *afdeeling* veld-artillerie bestaat uit 3 batterijen à 3 kanonnen van 7,5 c.M. veld, (veldkanon L 30).

De *bergartillerie* is thans uitgerust met Bofors-bergklimkanonnen (7,5 c.M. L20), welke in 1926 en 1927 in dienst gesteld werden. Iedere afdeeling bestaat uit 3 batterijen à 3 stukken; aanvankelijk telde eene batterij bergartillerie 4 stukken, doch in 1925 werd uitsluitend uit bezuinigingsoverwegingen het aantal stukken van 4 tot 3 verminderd. Bij mobilisatie wordt door de indeeling van dienstplichtigen de vredesformatie der batterijen tot oorlogsformatie opgevoerd.

De *houwiterafdeeling* heette aanvankelijk afdeeling motorartillerie, doch in 1927 werd de naam motorartillerie gewijzigd in houwiterartillerie in verband met de toekomstige vervanging van de lange vuurmonden van de afdeeling motorartillerie, door houwitsers van 10,5 c.M. L/22; de motortrekkraft bleef echter gehandhaafd.

De afdeling houwitserartillerie vormt een beroepskern van 2 batterijen, waaruit bij mobilisatie door indeeling van dienstplichtigen de benodigde oorlogseenheden zullen worden gevormd, zoodat ook het 2e regiment van houwitserartillerie kan worden voorzien.

De *stelling artillerie* bestaat uit eene comp. te Weltevreden en detachementen te Batoe-Djadjar en Tjilatjap.

De „kust- en stellingartillerie” werd in 1925 herdoopt in „stellingartillerie” en teruggebracht tot één compagnie, welke vredessamenstelling, nauw verband houdt met de indeeling bij mobilisatie, van een groot aantal Europeesche dienstplichtigen.

Door de stellingartillerie zullen worden bediend: vuurmonden van 7,5 c.M. veld, 7,5 c.M. L/30, 7,5 c.M. L/35, 10,5 c.M. L35, 12 c.M. Hw.; deze kunnen geladen op auto's, dan wel getrokken door auto's worden vervoerd.

Voorts voorziet de stellingartillerie in de bediening van het in vaste opstelling geplaatste geschut van 7,5 c.M. L/25, pivotgeschut van 7,5 c.M. L/40 en 12 c.M. L/40, en geschut van 17 c.M. op raamaffuit.

De sergeanten-majoor en de hoornbazers zijn gewapend met pistool M. 11, het overige personeel met karabijn M 95 Art.

Tot de *werkplaatsen* behooren de artillerieconstructiewinkel, de pyrotechnische werkplaats, de projectieffabriek, alle te Bandoeng, en de werkplaatsen voor draagbare wapenen, waarvan de belangrijkste, de z.g. „geweermakersschool” is gevestigd te Meester-Cornelis.

8. De Genie.

Het wapen der genie is samengesteld uit den staf van het wapen, het bataljon genietroepen en de automobielcompagnie.

De *staf van het wapen* bestaat uit het hoofdkantoor, den gewestelijken en plaatselijken geniedienst en den dienst bij de Algemeene Pakhuizen.

De gewestelijke en plaatselijke geniedienst is belast met den bouw en het onderhoud van alle militaire gebouwen en bouwwerken (o.m. de troepenkampementen, de woningen voor officieren, onderofficieren en minderen).

De dienst bij de Algemeene Pakhuizen omvat den magazijnsdienst bij 's lands pakhuizen in zijn vollen omvang; hoewel dus ressorteerende onder het Departement van Oorlog, beheert deze dienst evenzeer de pakhuizen met voorraden bestemd voor andere departementen.

Het *bataljon genietroepen* bestaat uit den staf, de 1e en 2e veldcompagnie, de technische compagnie en de depôtecompagnie (met kaderschool) alle te Tjimahi gelegd.

Uit de 2 veldcompagnieën kunnen bij mobilisatie door indeeling van dienstplichtigen 12 sectiën gevormd worden, waarvan er 4 bij elk der 2 divisiën zijn ingedeeld, terwijl 4 sectiën voor bijzondere doeleinden beschikbaar blijven.

De technische compagnie bestaat uit de telegraafafdeeling, de radio-

afdeeling en de zoeklichtafdeeling. Bij den staf van het bataljon is een treindetachment ingedeeld ten behoeve van het vervoer van de zoeklichtafdeeling.

De *automobielcompagnie*, gelegerd te Bandoeng heeft tot taak de opleiding van autoherstellers, hulp-autoherstellers en bestuurders, zowel uit de beroepssoldaten als de dienstplichtigen, en het verrichten in vreedstijd van de voor het leger op Java noodige transporten (in 1926, 1.200.000 K.M.).

Detachementen van de automobielcompagnie zijn gelegerd in de groote garnizoensplaatsen.

9. De militaire luchtvaart.

In 1922 werd de luchtvaartafdeeling definitief in de legersamenstelling opgenomen (in 1917 werd de proefvliegtuigafdeeling omgezet in een tijdelijke vliegtuigafdeeling) en werd de Chef van den generalen staf aangewezen als inspecteur van de militaire luchtvaart.

De luchtvaartafdeeling bestaat uit: den staf, den vliegdiens, den foto-technischen dienst, den radiografischen, tevens meteorologischen dienst, den transportdienst, de werkliedencompagnie, den technischen dienst, den magazijnsdienst en den postduivendienst.

De *vliegdiens* bestaat uit den staf, 2 vliegtuiggroepen, elk bestaande uit 3 vliegtuigafdeelingen à 6 vliegtuigen, de vliegschool en de waarnemersschool.

Voorloopig is slechts 1 vliegtuiggroep à 3 vliegtuigafdeelingen opgericht te Andir (ten W. van Bandoeng).

De vliegschool te Kalidjati is belast met de opleiding van beroeps-officieren en -onderofficieren tot vlieger en van dienstplichtigen tot reserve-officier-vlieger.

De waarnemersschool te Andir leidt beroepsofficieren op tot tactisch-strategisch waarnemer en/of artillerie-waarnemer.

Het vliegtuigmaterieel, dat in 1920 bestond uit: Viking-Amphiby, De Havilland-machines en Fokker-jagers, is thans — met behoud van de De Havilland-machines¹⁾ — uitgebreid met Fokker DC I (470 P.K. Napier Lion), Fokker C IV (470 P.K. Napier Lion) en Fokker C V (Bristol-Jupiter motor Mark VI en Hispano-Suiza motor 450—600 P.K. in beproeving).

Voor lessen en onderhouden van vliegrouetine wordt gebruik gemaakt van Fokker-leertoestellen en van Pandervliegtuigen.

Goed uitgeruste vliegekampen zijn gevestigd te Andir, Kalidjati en Morokambangan (Marine); vliegvelden te Tjililitan, Soekamiskin, Semarang en Grisse; noodlandingsterreinen langs de geheele Noordkust van Java. Verder nog landingsterreinen op de buitengewesten, o.a. Muntok (Banka), Medan, Telok Betong, Timor.

¹⁾ Het De Havilland vliegtuig wordt gebouwd in de werkplaatsen te Andir.

De *militaire postduivendienst* ging in 1925 over van de cavalerie naar de luchtvaartafdeeling; na inkrimping van dien dienst bleven 3 stations gehandhaafd, n.l. te Soerabaja, Andir en Meester Cornelis met einde 1926 resp. 145, 180 en 150 duiven. Het personeel is berekend voor de behoefte van 4 stations.

10. Dienstplicht, Europeesche militie en landstorm.

De dienstplicht vangt aan met het kalenderjaar waarin het 18e levensjaar wordt volbracht (met dien verstande dat de inlijving plaats vindt in het daarop volgende kalenderjaar) en duurt tot den 1en October van het kalenderjaar waarin het 45e levensjaar wordt volbracht.

Zij geldt voor *alle* mannelijke ingezetenen van Nederlandsch-Indië die: *a.* Nederlandsche onderdanen zijn en niet behooren tot de Inlanders of vreemde Oosterlingen, *b.* niet-Nederlandsche onderdanen zijnde, behooren tot een staat waar Nederlanders aan verplichten krijgsdienst zijn onderworpen of waar ten aanzien van den dienstplicht het beginsel van wederkeerigheid niet is aangenomen.

Er zijn 6 dienstplichtkringen:

- 1: 1e. Mil. afd. op Java.
- 2: 2e Mil. afd. op Java.
- 3: Sumatra's Westkust, Tapanoeli.
- 4: Benkoelen, Palembang, Djambi, Riouw, Banka.
- 5: Lamongsche Districten, Biliton.
- 6: Sumatra's Oostkust, Atjeh en Onderhoorigheden.

De dienstplicht wordt onderscheiden in militie- en landstormplicht.

Telkenjare gaat een jaarklasse (de 32 jarigen) van de militie naar den landstorm over en wordt een klasse van den landstorm (de 45 jarigen) ontslagen.

Vrijstelling van dienstplicht kan slechts worden verkregen wegens het bekleeden van een geestelijk of een godsdienstig menschlievend ambt of wegens opleiding tot zoodanig ambt en in enkele gevallen wegens kostwinnerschap.

Een aantal dienstplichtigen, die hooge en verantwoordelijke ambten bekleeden, zijn vrijgesteld van opkomst in werkelijken dienst in geval van oorlog. Voorloopige vrijstelling van opkomst in werkelijken dienst is toegekend aan dienstplichtigen, die — met name genoemde — ambten bekleeden, waaruit zij niet plotseling kunnen worden weggenomen.

De inlijving geschiedt in 2 ploegen, de Mei en Novemberploeg.

De *duur der eerste oefening* bedraagt:

- a.* ten hoogste $5\frac{1}{2}$ maand voor onberedenen;
- b.* ten hoogste 9 maanden voor de onberedenen, die na hunne inlijving in opleiding zijn genomen tot onderofficier;
- c.* ten hoogste 12 maanden voor de onberedenen, die na hunne inlijving in opleiding zijn genomen tot officier, voor de ziekenver-

plegers, voor de dienstplichtigen van de luchtvaartafdeeling en voor de beredenen der artillerie;

d. ten hoogste 18 maanden voor de cavalerie.

De dienstplichtigen, met uitzondering van de ziekenverplegers en die der luchtvaartafdeeling moeten *herhalingsoefeningen* volbrengen van: *a.* telkens ten hoogste 20 dagen voor de onberedenen en voor de beredenen der artillerie en wel in het kalenderjaar waarin zij het 24e en 28e levensjaar volbrengen, *b.* éénmaal ten hoogste 40 dagen voor de dienstplichtigen der cavalerie en wel in het kalenderjaar, waarin het 23e levensjaar volbracht wordt.

De onderofficieren kunnen een week eerder worden opgeroepen dan de overige dienstplichtigen.

De landstormplichtigen kunnen zoo noodig jaarlijks éénmaal en voor ten hoogste één dag worden opgeroepen voor het deelnemen aan eene oefening, welke alsdan op denzelfden dag wordt gehouden als het jaarlijksch onderzoek naar de uitrusting der groot verlofgangers.

De eerste 5 jaren na de invoering van den dienstplicht werden telken jare 2 jaarklassen onder de wapenen geroepen. In 1923 was de normale toestand ingetreden; alle oudere lichten t/m 25 jarigen leeftijd waren voor eerste oefening onder de wapenen geweest, zoodat in 1924 kon begonnen worden met de inlijving van slechts één jaarklasse per jaar en wel de jaarklasse 1905, die in Augustus 1923 voor den dienstplicht was ingeschreven.

Het aantal compagnieën waarbij de opleiding der dienstplichtigen plaats vond, kon dan ook van 4 op 2 worden teruggebracht.

Het aantal ingelijfden der jaarklassen 1893—1906 bedroeg gemiddeld ongeveer 1000 man.

De totale sterkte aan beschikbare militieplichtigen op Java, kan geschat worden op ruim 10.000 man, aan landstormplichtigen op ruim 7000 man.

Ofschoon reeds in December 1918 door de regeering bij den Volksraad een „voorontwerp van een dienstplichtbesluit voor Inlanders en met dezen gelijkgestelden” werd ingediend is thans de invoering van de inheemsche militie nog niet tót stand gekomen en laat het zich aanzien dat het voorloopig daartoe ook niet zal komen.

11. Werving van vrijwilligers.

a. De koloniale werving in Nederland.

Met de zorg voor aanneming en uitzending van personeel beneden den rang van onderluitenant is uitsluitend belast de commandant van de Koloniale Reserve te Nijmegen. Tot een dienstverbintenis worden als regel alleen Nederlanders toegelaten, als uitzondering — en alsdan krachtens machtiging van den Minister van Koloniën — ook vreemdelingen.

De verbintenissen worden aangegaan in den regel voor 3 of voor 5

jaren, met als algemeene eischen: minimum lengte 1.55 M. (voor de cavalerie 1.65 M. bij maximum gewicht van 70 K.G.) minstens 18 en hoogstens 30 jaren oud, ongehuwd, lezen en spreken van de Nederlandsche taal en het schrijven van een leesbare hand.

Tot eene verbintenis als adspirant-onderofficier worden alleen toegelaten zij die voldoen aan de eischen gesteld voor een verbintenis als „aanbevolen militair”; zij moeten ongehuwd zijn, minstens 18 en hoogstens 25 jaren oud en het onderwijs aan een lagere school hebben doorloopen. De opleiding tot sergeant 1e klasse voor de infanterie heeft plaats bij de Koloniale Reserve, waarna uitzending plaats heeft.

Zonder voorafgaande opleiding bij de Koloniale Reserve kunnen personen in den rang van onderofficier tot een verbintenis worden toegelaten als militair apothekers-assistent, stafmuzikant, automobielhersteller, telegrafist en radiotelegrafist.

Bij het Indische leger kunnen in hun rang of laatstelijk bekleeden rang overgaan onderofficieren van de Nederlandsche landmacht en gewezen onderofficieren zoowel van het Indische- als van het Nederlandsche leger en van het Korps Mariniers en bij uitzondering kader of gewezen kader beneden dien rang van de Nederlandsche landmacht. Gewezen beroeps- en dienstplichtige onderofficieren, worden niet tot een verbintenis toegelaten, wanneer zij langer dan 2 jaren de gelederen hebben verlaten.

Militairen beneden den rang van onderluitenant genieten bij de verbintenis een premie en een tegemoetkoming voor eerste uitrusting, en wel bij een verbintenis als adspirant-onderofficier voor den tijd van 7 jaren twee premieën elk à f 50,— en een tegemoetkoming voor eerste uitrusting van f 500,—; zij die zich in den onderofficiersrang verbinden ontvangen een tegemoetkoming voor eerste uitrusting ten bedrage van f 500,— à f 1200,— afhankelijk van de maandelijksche aanvangsbezoldiging in Indië, welk bedrag met 50 % wordt verhoogd voor gehuwden, die vergezeld van hunne echtgenooten naar Indië vertrekken. Brigadiers en soldaten ontvangen bij 1e verbintenis voor 5, 4 en 3 jaren respectievelijk f 400,—, f 300,— en f 200,—.

b. *De werving in Indië.*

De dienstneming bij het Indische leger geschiedt geheel vrijwillig, kunstgrepen van welken aard ook om personen tot dienstneming te verlokken zijn verboden.

Den hoofden van gewestelijk bestuur wordt opgedragen in het belang van de werving naar hun beste vermogen mede te werken.

Zij, die in militairen dienst wenschen te treden, wenden zich daartoe tot den plaatselijken (militairen) commandant, die alsdan het noodige verricht.

Op plaatsen waar een garnizoen ligt, wordt aan daartoe geschikte niet-Europeesche onderofficieren gelegenheid gegeven om uit werven te gaan, ook buiten het rayon. Waar geen garnizoen ligt worden de

detachementcommandanten der gewapende politie of andere geschikte personen, met de werving belast, onder toezicht van de Hoofden van gewestelijk bestuur.

Amboineesche, Manadoneesche, Madoereesche en Timoreesche onder-officiëren en manschappen kunnen in het belang der werving voor vier à zes maanden met verlof naar hunne negorijen worden gezonden onder genot van vrij transport en voeding gedurende de heen- en terugreis en van soldij gedurende den verloftijd.

Ieder, die een voor dienstneming geschikte reeruit aanbrengr, krijgr een zekere som als aanbrenngeld. Bovendien ontrveren de Inlandsche hoofden in de residentie Ambon — met uitzondering van die in het voormalig gewest Tèrnate en Onderhoorigheden — eene premie van f 50,— bij in diensttreding van een hunner vroeger niet gediend hebbende en in hun ambrtsgebied verblijf houdende onderhoorigen, onverschillig den duur van de aangegane verbintenis.

Deze premie wordt niet uitgekeerd, indien de onderhoorige als „aanbevolen militair” in dienst treedt.

Europeanen, die te voren niet als militairen hebben gediend, worden in Indië tot een verbintenis als soldaat in den regel alleen toegelaten, wanneer zij ongehuwd zijn en aan de door den Legercommandant te stellen eischen van algemeene ontwikkeling voldoen.

De duur van de verbintenis is voor Europeanen 6, 5, 4 of 3 jaren, voor de overige landaarden 6, 5, 4, 3 of 2 jaren.

12. Grondslagen van het verdedigingsstelsel van Nederlandsch-Indië.

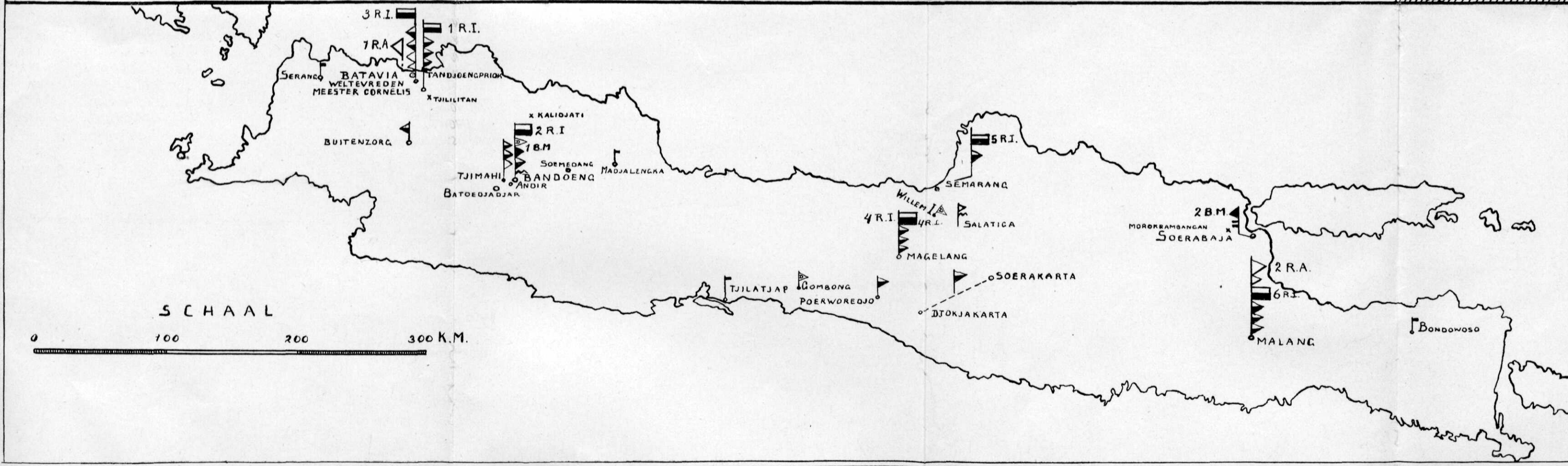
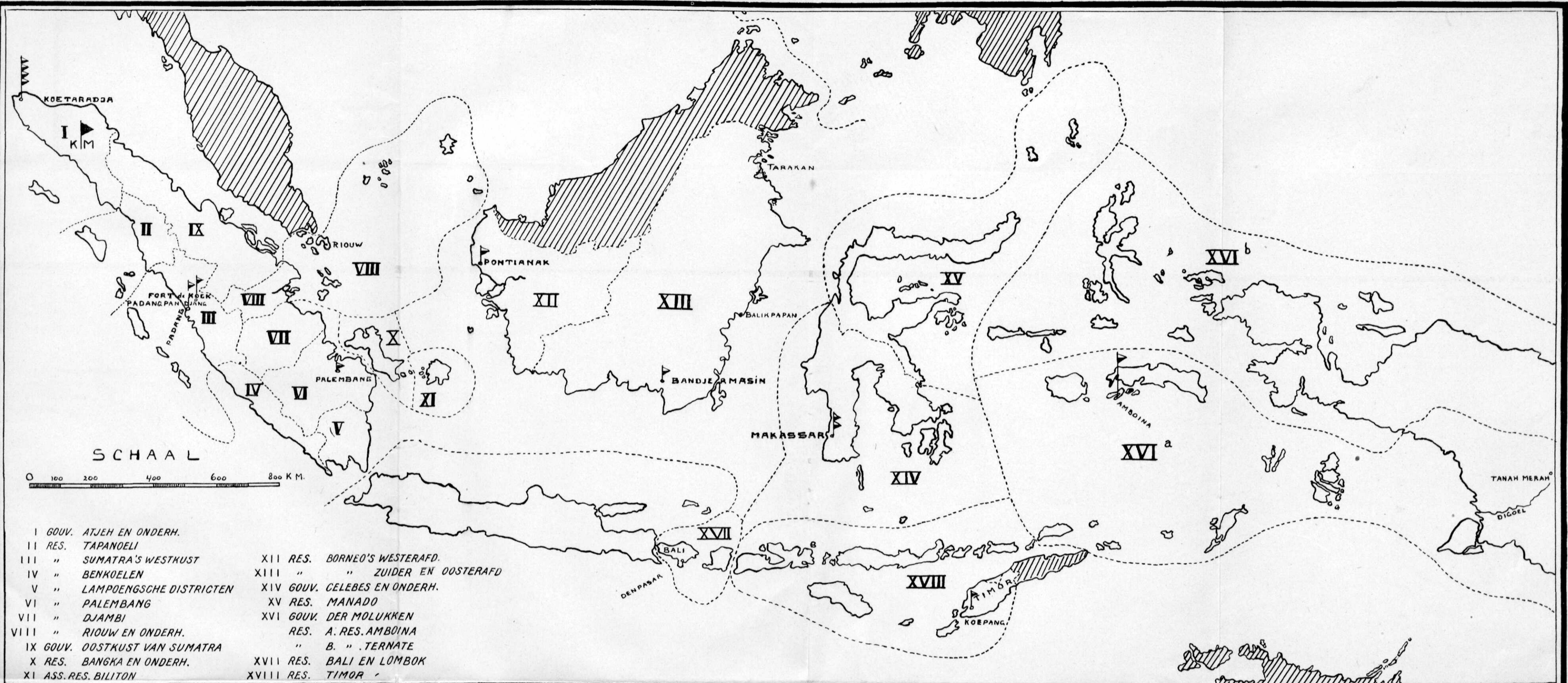
In de voorjaarszitting van den Volksraad werden op 28 Juni 1927 aan dat college de grondslagen van de verdediging van Indië voorgelegd, zooals deze door het Nederlandsche Opperbestuur waren vastgesteld. Deze luiden als volgt:

Het doel van de weermacht in Nederlandsch-Indië is:

a. de handhaving van het Nederlandsch gezag in den archipel tegen onrust of verzet binnen de grenzen; verzekering van orde en rust, welke taak in hoofdzaak wordt vervuld door het leger, dat daartoe berekend en uitgerust moet zijn, en voor zooveel mogelijk en noodig door de vloot;

b. de vervulling van den militairen plicht als lid van de volkenge-meenschap tegenover andere volken, welke taak zich beperkt — afgezien van de deelneming met beschikbare middelen aan een gemeenschappelijke actie met anderen — tot handhaving van een strikte neutraliteit in conflicten tusschen andere mogendheden.

Onverminderd de bevoegdheid van den Gouverneur-Generaal om bij het uitbreken van internationale conflicten naar eisch van de dan bestaande omstandigheden over land- en zeemacht te beschikken, wordt voor vaststelling van organisatie en uitrusting van de weermacht uitgegaan van het beginsel, dat de neutraliteitshandhaving op Java wordt

- STANDPLAATSEN
DER STAVEN
- REG. INFANTERIE
 - BAT. INFANTERIE
 - DEPOTBATALJON
 - KORPS MARECH.
 - BAT. MARECH.
 - COMP. MARECH.
 - HALF REG. CAV.
 - REG. ARTILLERIE
 - AFD. ARTILLERIE
 - VLEIEGKAMP

vervuld door het leger met steun van de vloot, in de gewesten buiten Java door de vloot, die daarbij op bijzonder kwetsbare punten wordt gesteund door het leger. De mate, waarin de hooger bedoelde neutraliteitshandhaving kan worden vervuld, wordt nader bepaald door onze financieele en personeele krachten. Het totaal voor leger en vloot per jaar te besteden bedrag kan een bepaalde fractie van de gewone jaarlijksche inkomsten niet te boven gaan; in het algemeen zal het cijfer, dat het bedrag dier fractie over de laatste jaren voorstelt, niet belangrijk kunnen worden overschreden.

De zeemacht in Indië bestaat uit de zeegaande vloot, tot een sterkte van ten minste 2 kruisers, 8 jagers en 12 onderzeebooten (onverminderd de mogelijkheid om aan een of meer van deze schepen krachtens Koninklijke machtiging tijdelijk een andere bestemming te geven), het drijvend materieel voor locale verdediging en versperring, de maritieme luchtmacht en de maritieme inrichtingen aan den wal; voor de zeegaande vloot wordt Soerabaja als basis voltooid; de toegangen naar die haven zullen door batterijen met middelbaar geschut aan den wal worden beschermd.

De sterkte van het leger, met inbegrip van de Europeesche militie, aan infanterie wordt bepaald door hetgeen noodig is voor de taak, hooger bedoeld onder *a* en *b*; voor zoover de infanterie op Java is gelegerd, wordt zij georganiseerd, bewapend, uitgerust alsmede versterkt door hulpwapens en diensten voor de neutraliteitshandhaving op Java en wel in het bijzonder voor de verdediging van Soerabaja te land tegen landingsdivisiën van kruiser-eskaders, die in den archipel kunnen worden verwacht en voor de bescherming van de haven van Tandjoengpriok tegen een actie van enkele schepen, die zich meester zouden willen maken van die haven tot eigen gebruik.

Als bijzonder kwetsbare punten in de gewesten buiten Java, waar het leger de vloot bij de neutraliteitshandhaving zal hebben te steunen, worden beschouwd de plaatsen voor opslag en verwerking van zware (stook) olie, Tarakan en Balikpapan; voor de bescherming van deze plaatsen zal, met gebruikmaking van de in die plaatsen aanwezige personen, die ingedeeld zijn bij de Europeesche militie een troepenmacht van voldoende sterkte ernstig verzet moeten waarborgen tegen geweldadige pogingen, met beperkte middelen ondernomen, om zich van die voorraden meester te maken, en indien de overmacht daartoe dwingt, de tijdige vernieling van de voorraden moeten verzekeren.

Indien Indië ondanks het ernstig pogen om buiten den oorlog te blijven, daarin toch wordt betrokken, zal de aanwezige weermacht met de voorhanden middelen zich zoo goed mogelijk tegen elke bezetting van ons gebied verzetten, in afwachting van den steun, die ons mocht worden verleend.

Inhoud Tijdschriften. (N. O. I.)

Ind. Mil. Tijdschrift. *Juli* 1928. K. opent het nummer met het eerste gedeelte van een artikel getiteld: „Verbindingsaangelegenheden”. Hoewel zeer zeker lezenswaardig, worden ook in dit artikel — evenals in de meeste studiën over den verbindingdienst — de „moyens de liaison” en de „moyens de transmission” dooreengehaspeld. Onder „verbindingmiddelen” worden „berichtofficieren” in een adem genoemd met telefonen en postduiven.

Wij betreuren dit, omdat n.o.m. een scherpe onderscheiding van de grondbegrippen „liaison” en „transmission” het uitgangspunt moet vormen van elk verbindingvoorschrift, van elke studie over den verbindingdienst.

La liaison, établie par les ordres d'opérations, entretenue par les agents de liaison et les détachements de liaison, est un principe fondamental de commandement.

La transmission est un moyen d'exécution.

In onze taal zijn die begrippen het best aan te duiden met de woorden „verband” en „overbrengingsdienst”.

Ten slotte zij vermeld, dat het Nederlandsche voorschrift den „officier de liaison” „officier-inlichter” noemt, wat n.o.m. een gelukkiger vertaling is dan „berichtofficier”.

Kolonel VAN DE WATER vervolgt zijn „Tactische reglementenstudie betreffende het bataljon” en behandelt in deze aflevering: het gebruik van de mitrailleurs, de samenwerking met artillerie en neventroepen, de munitievoorziening, den stormloop, de gevechtsvoorposten en de regimentsreserve.

A. J. B. geeft daarna eene verhandeling over „Nooddrantsoenen voor mensch en dier”.

Het schijnt dat het vraagstuk der nooddrantsoenen eindelijk is opgelost, en dat het nooddrantsoen voor den man zal bestaan uit:

2 blikken nasi-goreng, elk met een voedingswaarde 375, en tezamen 2 stevige maaltijden vormende;
een pakje van 5 gram thee.

Omtrent den vorm der blikken is nog geen beslissing genomen, al schijnt aan platte blikken de voorkeur te worden gegeven.

Luitenant VAN KERVEL behandelt vervolgens „Gasmaskerbeproeving”.

Luitenant GIEBEL besluit zijn opstel over „De beoefening van het luchtgevecht” met de behandeling van den „Aanval”, de „Doorvoering” en het „Verzamelen na het gevecht”.

M. geeft daarna een kort overzicht over „Kabelbanen”. S. wijst er op, dat de kabelbaan een transportmiddel uit den stellingoorlog is, waar de lange bouwduur wordt goedge maakt door een langdurig gebruik.

Dit neemt niet weg, dat waar op Java reeds verschillende kabelbanen in het particuliere bedrijf werken, kennis van bouw, onderhoud en exploitatie van dit transportmiddel ook voor het leger van waarde kan zijn.

Luitenant HARTERINK levert ten slotte „Nadere beschouwingen omtrent het kadervraagstuk bij de infanterie”, n.a.v. het artikel van kapitein HAMMING in het Juni-nummer. S. kan het optimisme van laatstgenoemden niet deelen, en wenscht voorloopig het Instituut der „Aanbevolen militairen” behouden te zien.

Ten slotte willen wij S.'s meening, dat officieren en onderofficieren zeker in staat geacht moeten worden om aan de korpsschool het rekenonderwijs te geven, typeeren als eene uiting van jeugdige zelfoverschatting.

Tijdschriftoverzichten besluiten het nummer.

S.

De IJseronderwaterzettingen 1914—1918.

VERBETERING.

Op blz. 474 van de Augustus-aflevering de eerste en de tweede alinea onder ad. 3 als volgt te lezen:

In 1915 werd bovendien een reservekeering (zie bijlage II) aangelegd, teneinde grootere zekerheid tegen het eventueel binnendringend buitenwater te hebben, e.g. het afloopen van de inundatie te beletten.

In deze steunkeering bevindt zich de damsluis St. Georges (no. 13), t.w. daar waar de Groote Beverdijkvaart uitmondt (zie VII B 3).

Mededeeling.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek van de Redactie van de „Militärwissenschaftliche und technische Mitteilungen” — uitgegeven door het Oostenrijksche Ministerie van Oorlog — om onze lezers in kennis te stellen met het voornemen van het *Oostenrijksche Krijgsgeschiedkundig archief* een officieel werk, inzake het aandeel van Oostenrijk-Hongarije in den Wereldoorlog 1914—1918, het licht te doen zien.

Slechts bij voldoende intekening kan het plan worden verwezenlijkt. Het werk zal 5 à 6 deelen, elk van 600—800 bladzijden, omvatten en voorzien worden van talrijke overzichtskaarten. Elk deel zal in 6 afleveringen verschijnen. De eerste aflevering zal in Januari 1929 worden verzonden, telkens na 2 maanden gevolgd door een verdere aflevering, zoodat in November 1929 het eerste deel compleet is.

Prijs per aflevering ongeveer 2½ Mark, die van het eerste deel ongeveer 15 Mark. Bestelling van het eerste deel brengt geen verplichting mede tot aankoop van volgende deelen.

Boekbespreking

W. BRENKEN, Major und Lehrer an der Kavallerie Schule. Kavallerieverwendung nach den aus der Kriegsgeschichte zu ziehenden Lehren. Mit 30 dreifarbigem Skizzen als Anlage. Berlin, 1928. R. EISENSCHMIDT, (Berlin NW 7.) (7.50 M.).

Een zeer vlot geschreven en overzichtelijk boekwerkje. Schr. geeft in zakformaat een kort overzicht van de meest belangrijke gebeurtenissen in de geschiedenis van de Duitse Cavalerie van den grooten keizer-vorst af tot heden. Hij toont ons duidelijk aan, dat de cavalerie in alle veldtochten, waarin zij doeltreffend was georganiseerd en op de juiste plaats werd ingezet werkelijk buitengewoon veel heeft gepraes- teerd. Dat zij in den wereldoorlog vooral op het Westfront niet geheel tot haar recht is gekomen, is niet haar schuld geweest, maar was te wijten aan de omstandigheden en een in den beginne verkeerd gebruik van het ruiterswapen.

Schr. komt tot de conclusie, dat het der cavalerie ook in de toekomst zal blijven gelukken een belangrijke plaats in alle legers te blijven in- nemen, zolang niet de motor *in elk opzicht* onafhankelijk van den weg zal zijn. Cavalerie kan wel worden *aangevuld* met, doch *nimmer geheel vervangen* worden door gemotoriseerde verbanden.

Wij kunnen het werkje, ook iedereen niet-cavalerist warm aanbe- velen. F.

Annuaire militaire. Renseignements généraux et statistiques sur les Armements terrestres, navals et aériens. Quatrième année, 1927—1928. Genève, 1928. SOCIÉTÉ DER NATIONS.

De vierde uitgave van het jaarboek van den Volkenbond vormt weder een even goed verzorgd geheel betreffende de militaire gegevens van 58 landen, als dit met de vorige uitgaven het geval was.

Uit den aard der zaak betreffen de gegevens aangaande organisatie en bewapening in hoofdzaak den vredestoestand. Ook bevat het boek cijfers betreffende bevolking, oppervlakte en militaire begrotingen van de verschillende landen.

Door het vele dat gegeven wordt, is het boek zòo omvangrijk gewor- den (1092 bladzijden) dat de hooge prijs waarschijnlijk velen zal af- schrikken het aan te schaffen.

Intusschen zal het jaarboek niet mogen ontbreken in onze boeke- rijen, waar het vooral goede diensten zal bewijzen aan hen, die, bij hun studie over het verdedigingswezen van het buitenland, over gegevens zouden wenschen te beschikken. J.

Eenige beschouwingen over de politie, inzonderheid de rijks-politie, door A. W. DE KONINGH, Kapitein der Koninklijke Marechaussee. Assen, 1928. VAN GORCUM & COMP.

In courantenartikelen, zoowel als in brochures, zijn de laatste jaren meermalen beschouwingen ten beste gegeven over den gebrekkigen toestand waarin het Nederlandsche Politiewezen verkeert. De steeds opduikende fusieplannen met betrekking tot de beide korpsen onzer Rijks-politie, alsmede de in werking zijnde herziening van de Gemeentewet, waarbij reorganisatie der gemeentepolitie ter sprake komt, houden de gemoederen in beweging.

In bovenvermelde beschouwingen, welke Schr. gemeend heeft aan de ter zake bestaande literatuur te moeten toevoegen, vangt schrijver aan met het citeeren van meeningen en beoordeelingen over ons Rijks-politiestelsel, in den loop der jaren, zoowel in de Volksvertegenwoordiging als in verschillende geschriften, tot uiting gekomen.

De door schrijver uit deze verzameling getrokken conclusies geven wel zeer sterk blijk van een bijzondere voorkeur voor het wapen waartoe hij behoort, waardoor de objectiviteit wel eenigszins in het gedrang is gekomen.

De daarbij in overweging gegeven maatregelen, komen hoofdzakelijk op het navolgende neer: Geleidelijke opnemng van de Rijksveldwacht, in het Marechausseekorps.

Opheffing der gemeentelijke politie in gemeenten beneden 5000 zielen en voorziening in den politiedienst aldaar door Rijkspolitie, tegen vast te stellen vergoeding.

Organieke indeeling der onderdeelen van de Politietroepen bij de Marechausseedivisies, om, behalve voor legerdiensten, beschikbaar te zijn voor versterking der Rijkspolitie in bijzondere omstandigheden.

Voor het geval deze unificatie niet mocht worden aanvaard, geeft schrijver in overweging:

Behoud van de Rijksveldwacht, doch onder leiding van den Inspecteur der Koninklijke Marechaussee.

Scheiding van het ambtsgebied van beide korpsen, waarbij de marechaussee, met uitzondering van eenige brigaden nabij de grootste steden, uitsluitend zal zijn aangewezen op het grensgebied.

Hierbij aanvaardt hij het stelsel van den alleen wonenden man, als novum in de militaire organisatie.

Het komt ons voor dat de concessie, die hierbij aan het burgerkorps gedaan wordt, wel als een overgangsmaatregel naar algeheele opheffing zal zijn gedacht. Men behoeft bovendien geen insider op politiegebied te zijn, om te begrijpen dat van eene goede werking van een burgerkorps, bij de gedachte leiding, geen sprake kan zijn.

Een dergelijk voorstel is dan ook nauwelijks als ernstig bedoeld te beschouwen.

Een beter denkbeeld van den schrijver achten wij overigens, bij

behoud van de tweedeelige Rijkspolitie, eene scheiding van het ambtsgebied der beide korpsen. Hierdoor toch zou een meer economisch gebruik van de aanwezige krachten mogelijk zijn en de aanleiding voor onderlinge naijver met de gevolgen van dien, grootendeels worden weggenomen.

Hoewel wij, met den heer DE KONINGH, waardeering gevoelen voor het Marechausseekorps, zijn wij niettemin van oordeel dat algeheele militariseering van ons politiewezen geen goede oplossing kan brengen. In dit opzicht staan wij aan de zijde van de groote meerderheid der tot oordeelen bevoegden.

Hoewel het verklaarbaar is, dat schrijver zijn korps als het uitsluitend goede aanbeveelt, verliest hij o.i. uit het oog dat reeds vóór 70 jaren, de instelling van de Rijksveldwacht er op wees dat, naast het militaire korps, behoefte werd gevoeld aan een civiel Rijkspolitiekorps.

De argumenten die destijds voor de instelling van een burgerkorps zijn aangevoerd, zijn thans — na den voortgang der beschaving — zeer zeker in niet mindere mate aanwezig.

De grootere waarde van de marechaussee is gelegen in hare betere organisatie en haar onbetwistbaar grooter repressief vermogen. Deze hoedanigheden zijn evenwel geen privilege van het korps, doch kunnen naar onze overtuiging ook aanwezig zijn in een civiel korps.

Bij eene eventueele fusie der tweedeelige Rijkspolitie, waarvan wij voorstander zijn, ware partij te trekken van de voordeelen der beide korpsen, met vermindering der gebreken die thans aanwezig zijn.

Met den schrijver zijn wij van meening dat eene vergelijking van Marechaussee en Rijksveldwacht — als organisatie — in het voordeel van eerstgenoemd korps moet uitvallen. Hierdoor is evenwel geenszins bewezen dat de marechaussee — als politiekorps — meer recht van bestaan zou hebben, doch slechts dat het burgerkorps de organisatie mist, waarop het aanspraak kan maken tengevolge van gebrek aan zorg en inzicht van hoogerhand.

Eerst wanneer daarin zal zijn voorzien, zal het mogelijk zijn de goede eigenschappen van het korps aan den dag te brengen. Met betrekking tot de wenschelijkheid van opneming van de gemeentepolitie ten platten lande, in de Rijkspolitie, staan wij aan de zijde van den heer DE KONINGH. Het absoluut onvoldoende en halfslachtige stelsel van den gemeenteveldwachter is geheel uit den tijd en behoort, ook volgens de Burgemeesters, die wat voor het politiewezen voelen, hoe eerder hoe beter te verdwijnen.

Bij de politietroepen ten slotte, die schrijver wil indeelen in het organieke verband der marechausseedivisies, behoeven wij niet lang stil te staan, omdat dit korps niet behoort tot de Rijkspolitie, al is het in de eerste plaats voor steunverleening aangewezen. De overwegingen die leidden tot de instelling van dat korps vallen buiten het kader der beschouwingen.

Intusschen verrichtte de heer DE KONINGH goed werk door het „frapper toujours” in toepassing te brengen.

De Regeering mag niet langer den bestaanden toestand bestendigen in een tijd waarin een goede Rijkspolitie, meer dan ooit, een Staatsbelang is.

Moge het belangrijke, thans verschenen verslag van de betrekkelijke subcommissie der „Staatscommissie tot voorbereiding eener herziening van de financieele verhouding tusschen het Rijk en de Gemeenten”, daartoe eindelijk eens den laatsten stoot geven. C.

De militaire positie van België, door TH. VAN WELDEREN RENGERS. *Leeuwarden*, 1928. N.V. NOORD-NEDERLANDSCHE BOEK-HANDEL.

In deze belangwekkende studie geeft de schr. eene nauwkeurige beschouwing van de — inderdaad zeer moeilijke — politieke en militaire positie, waarin België is gekomen na den oorlog en door het militair verbond met Frankrijk.

De schr. betoogt op zéér aannemelijke gronden, dat een groot deel van de Belgische natie dit militair verbond beschouwt als een — misschien noodzakelijk — kwaad en dat het verwerpen van het verdrag tusschen Nederland en België den voorstanders van het militair verbond Frankrijk—België van groot voordeel is geweest.

De heer RENGERS is dan ook een voorstander van het verdrag met België en het spijt hem, dat dit dezerzijds werd verworpen. „De „hoofdzaak” — aldus schr. — „ waarom ik gewenscht heb, dat het verworpen tractaat ware aangenomen, was, dat ik van de aanneming verwachtte, dat België zich vrijer, onafhankelijker van Frankrijk zou gaan gevoelen, terwijl voor Nederland in het tractaat, naar mijn meening, geen politiek gevaar en slechts twijfelachtige economische nadeelen staken.”

Nu het verdrag verworpen is, meent de schr. dat toenadering tusschen België en Nederland wel moeilijker is geworden, maar niettemin nog volstrekt niet onmogelijk. Om te ontkomen aan de al te drukkende voogdij van Frankrijk zal de meerderheid der Belgen toch op die toenadering blijven aandringen en Nederland dient zijn belang als het daarbij tegemoetkomt en van de heerschende stemming een nuttig gebruik maakt.

Blijkbaar is de brochure het resultaat van eene diepgaande studie van het militair-politieke vraagstuk in noordwestelijk Europa en die op een of andere wijze daarbij betrokken is of zich daarvoor interesseert mag niet verzuimen van de helder geschreven en goed gedocumenteerde studie kennis te nemen. v. O.

Militair défaitisme, door Jhr. J. A. I. H. GRAAFLAND. (Overdruk uit Orgaan van de Koninklijke Nederlandsche Vereeniging „Ons Leger”).

Schrijver behandelt de agitatie door den gewezen reserve-kapitein VAN DER SLOOT in September 1927 in de „Telegraaf” tegen het leger gevoerd.

Na een korte opleving van de beweging, waarin enkele vooraanstaande mannen, als Prof. SLEESWIJK en Dr. C. P. GUNNING, geregelde medewerkers van de „Telegraaf”, zich lieten meesleepen, viel deze actie als een leege zak in elkaar.

Weldra toch bleek het, dat het gezond verstand van het groote publiek de overhand verkreeg boven de woordenpraal en de vet gedrukte couranten opschriften.

Onderwijl had de schrijver der brochure zich echter de moeite gegeven in alle garnizoenen, waar in de tweede helft van September de herhalingsoefeningen werden gehouden, het leger te bezoeken en zich zoo volledig mogelijk mogelijk op de hoogte te stellen van de toestanden, die de reserve-kapitein VAN DER SLOOT geschreven had.

Men moet oprecht hulde brengen voor de wijze, waarop het schrijver is gelukt zijn materiaal te verzamelen en dit in een prettig leesbaar, gematigd en overzichtelijk betoog te verwerken. Het is te begrijpen, dat deze arbeid veel tijd en moeite heeft gekost; jammer, dat zij niet onder de oogen zal komen van alle lezers, die onder den invloed van de artikelen in de „Telegraaf” mochten zijn geraakt.

Niettemin zal de brochure een groot nut hebben, daar zij deze geheele onware en onkundige actie heeft ontmaskerd en voor de geschiedenis ter leering heeft bewaard.

Het is zeker te hopen dat bovengenoemde prominente mannen, die zich geroepen achtten als voorlichters van ons volk te schrijven, tijd hebben gevonden haar door te lezen. R.

Kilacadmon. Herinneringen uit het cadettenleven van een halve eeuw geleden, bij gelegenheid van het 100-jarig bestaan der K.M.A. verzameld door den oud-cadet D. M. E. DE RIDDER generaal-majoor b.d., met teekeningen van den oud-cadet J. W. VAN OORSCHOT reserve-luitenant-kolonel bij den Generalen Staf. Uitgegeven door den oud-cadet G. B. NOOTHOVEN VAN GOOR reserve-kolonel bij den Generalen Staf. *Gouda*, 1928 G. B. VAN GOOR ZONEN's U. Mij. (Prijs f 1.90).

Dit wel verzorgde werkje zal zeker bij alle oud-cadetten herinneringen wakker roepen aan de jaren doorgebracht op de K.M.A. In de verschillende hoofdstukken — waarvan wij noemen: De eerste dag. Baren. Van wie en wat wij leerden. Examens. Het kampleven. Bijnamen enz. enz. — doorleeft de oud-cadet enkele hoofdmomenten van zijn cadettentijd. Het boekje is goed geïllustreerd door den bekenden penteekenaar VAN OORSCHOT.

Een aardige gedachte van de drie oud-cadetten om de belangstelling nog eens op te wekken voor het honderdjarig jublieum van de K.M.A.

Wij kunnen de aanschaffing van dit werkje in alle opzichten aanbevelen. R.